

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

**на Община Бойчиновци в изпълнение на
Областната стратегия за приобщаване на
българските граждани от ромски произход и други
граждани в уязвимо социално положение, живеещи
в сходна на ромите ситуация за периода 2023-2026 г.**

**Приет с Решение № 403 от протокол № 62/26.04.2023 год. на Общински съвет –
Бойчиновци**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение.....	5
II. Анализ на ситуацията в община Бойчиновци.....	6
III. Анализ на ситуацията по приоритети.....	11
1. Приоритет „Образование”	11
2. Приоритет „Здравеопазване”.....	15
3. Приоритет „Жилищни условия”	18
4. Приоритет „Заетост”	21
5. Приоритет „Върховенство на закона и недискриминация”	25
6. Приоритет „Култура и медии”	28
IV. Общински план за действие за периода 2023-2026 г.	30
V. Административна рамка и партньорство.....	60
VI. Очаквани резултати.....	60
VII. Мониторинг и оценка.....	60
VIII. Заключение.....	61

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ - Агенция по заетостта

АПСПО - „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование”

АСП - Агенция за социално подпомагане

ГРАО - Гражданска администрация и административно обслужване

ДАЗД - Държавна агенция за закрила на детето

ДБ - Държавен бюджет

ДБТ - Дирекция „Бюро по труда”

ДГ - Детска градина

ДСП - Дирекция „Социално подпомагане”

ЕС - Европейски съюз

ЗПУО - Закон за предучилищното и училищното образование

ИА ОП НОИР - Изпълнителна агенция по оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”

КК - Кадастрална карта

КККР - Кадастрална карта и кадастрален регистър

МВР - Министерство на вътрешните работи

МЗ - Министерство на здравеопазването

МК - Министерство на културата

МКБППМН - Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

ММС - Министерство на младежта и спорта

МОН - Министерство на образованието и науката

МП - Министерство на правосъдието

МРРБ - Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МТСП - Министерство на труда и социалната политика

НЗОК - Национална здравно-осигурителна каса

НПО - Неправителствена организация

НТЛД - Национална телефонна линия за деца

НУ - Начално училище

НЧ - Народно читалище

ОДЗ - Отдел „Закрила на детето”

ООН - Организация на обединените нации

ОП НОИР - Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж”

ОП РР - Оперативна програма за развитие на регионите

ОП РЧР - Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”

ОУ - Основно училище

ПРСР - Програма за развитие на селските райони

РЗИ - Регионална здравна инспекция

РУО - Регионално управление на образованието

СУ - Средно училище

УП - Участък „Полиция”

ЦКБППМН - Централна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните

ЦОИДУЕМ - Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият План за действие на община Бойчиновци в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2023-2026 г.), наричан по-нататък План за действие, е неразделна част от Областната стратегия на област Монтана за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030 г.).

Планът за действие е изготвен в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030 г.) (Националната стратегия). Той е съобразен с изискванията на редица нормативни актове и стратегически документи и се основава на приоритетите, насоките и политиките в тази област, регламентирани в Конституцията на Република България, Закона за защита от дискриминация, Плана за действие на ЕС за борба с расизма (2021-2025), Европейския сълб на социалните права и др. Документът отчита ангажиментите към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), Рамковата конвенция за защита на националните малцинства на Съвета на Европа, Плана на Съвета на Европа за приобщаване на ромите и пътуващите/неуседналите общности 2020-2025 г. и други.

Планът за действие на община Бойчиновци е съобразен с европейските интеграционни и приобщаващи политики и насоките, дадени в Съобщението на Европейската комисия до Европейския Парламент и Съвета от 7 октомври 2020 „Съюз на равенството: Стратегическа рамка на Европейския съюз (ЕС) за ромите за равенство, включване и участие“, както и анексите към него „Насоки за планиране и прилагане на националните ромски стратегически рамки“ и „Портфолио от показатели“. Той ще допринесе за изпълнението на Плана за действие на ЕС за борба с расизма (2021-2025) и Европейския сълб на социалните права (ЕССП), чиито план се фокусира върху три цели - заетост, умения и социална закрила. Тези цели са в съответствие с целите на Организацията на обединените нации (ООН) за устойчиво развитие до 2030 г. и определят общата амбиция за силна социална Европа.

Следвайки Националната стратегия и рамката на Европейския съюз (ЕС) за национални ромски стратегии, настоящият документ използва названието „роми“ като обобщаващо както за българските граждани в уязвимо социално-икономическо положение, които се самоопределят като роми, така и за гражданите в сходна ситуация, които околното население определя като такива, независимо от начина на тяхното самоопределяне.

Понятието „роми“ се използва в настоящия план като общ термин¹. То включва групи от хора, които имат повече или по-малко сходни, но не едни и същи културни и социални характеристики. Самоопределянето им също може да бъде различно. В България трайна тенденция е част от хората, които околното население възприема като роми, да се самоопределят като българи, турци, румънци и т.н. Не всички роми са обект на социално изключване, но всички те могат да станат обект на дискриминация и да бъдат лишени от права². Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравнопоставено положение от други етнически групи.

¹ Терминът роми е общ термин, който обединява етнически групи, живеещи в България от векове, които имат обща история, сходни езикови, културни и социални характеристики, и които се самоопределят като роми или се възприемат от мнозинството като роми (миллет, власи и други). В България ромските общности са разделени на две основни диалектни общности, пет основни групи и осемдесет и осем подгрупи. Виж „Класификация на ромските групи и подгрупи в България“, Роми в България: информационен справочник, OSF, София 2008.

² Съгласно член 10 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) „при определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът се стреми да се бори срещу всяка форма на дискриминация, основана на пол, раса или етническа принадлежност, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.“ Европейският институт за равенство между половете определя междусекторността като „аналитичен инструмент за изследване, разбиране и даване на отговор на начините, по които полът има отношение към други личностни характеристики/идентичност и как тези взаимовръзки допринасят за уникални прояви на дискриминация“. Това определение се прилага в еднаква степен за всяка форма на дискриминация.

Задълбочаването на бедността и социалното изключване са основание за засилване на мерките за преодоляване на предизвикателствата, пред които са изправени все още редица граждани в уязвимо положение, включително и тези от ромската общност.

Настоящият План за действие задава основните принципи и политиките за социално-икономическо приобщаване, участие и равноправно интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Бойчиновци. Той дефинира необходимостта от определяне на задачите и насочване на усилията към разрешаване на проблемите и нарастващите потребности на маргинализираните групи.

Водещата цел в Националната, Областната стратегия и в Плана за действие на община Бойчиновци е създаване на условия за равнопоставеност и приобщаване на ромите, чрез осигуряване на достъп до права, стоки, услуги и участие във всички сфери на обществения живот при спазване принципите на върховенство на закона и недискриминация. За постигането на тази цел са набелязани мерки в приоритетите: образование, здравеопазване, заетост, жилищни условия, върховенство на закона и недискриминация, култура.

Изпълнението на настоящия План за действие е насочено към:

- Създаване на благоприятни предпоставки за активно участие на представителите на етническите малцинства в обществените процеси на територията на община Бойчиновци;
- Осигуряване на равен достъп до качествено и приобщаващо образование и за образователна интеграция на деца и ученици от ромски произход;
- Повишаване на здравната култура и информираността на населението от ползване на здравни грижи и услуги;
- Подобряване адаптивността и качеството на живот на целевите групи, нуждаещи се от социална подкрепа;
- Изпълнение на дейности във връзка с политиките по активиране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение за включването им на пазара на труда, развитие на услугите за професионално ориентиране;
- Активизиране на гражданското общество за толерантност, съпричастност и социалност към хората в неравностойно положение.

Планът обхваща следните приоритетни области на действие:

- Образование;
- Здравеопазване;
- Жилищни условия;
- Заетост;
- Върховенство на закона и недискриминация;
- Култура и медии.

Планът за действие задава конкретни насоки за изпълнение на местно ниво на интеграционни политики, насочени към граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация на територията на община Бойчиновци, като се цели повишаване на тяхното благосъстояние, създаване на условия за включването им в обществения, икономическия, културния и политическия живот.

Основен принцип при разработването на Плана за действие е партньорството и широките консултации с всички заинтересовани страни. Тяхното участие във всеки етап от процеса на подготовка на документа е в стремеж за отразяване на реалните нужди и значими проблеми на общността, имащи пряко отношение към социално-икономическото развитие на общината, както и обхващане на всички възможни решения.

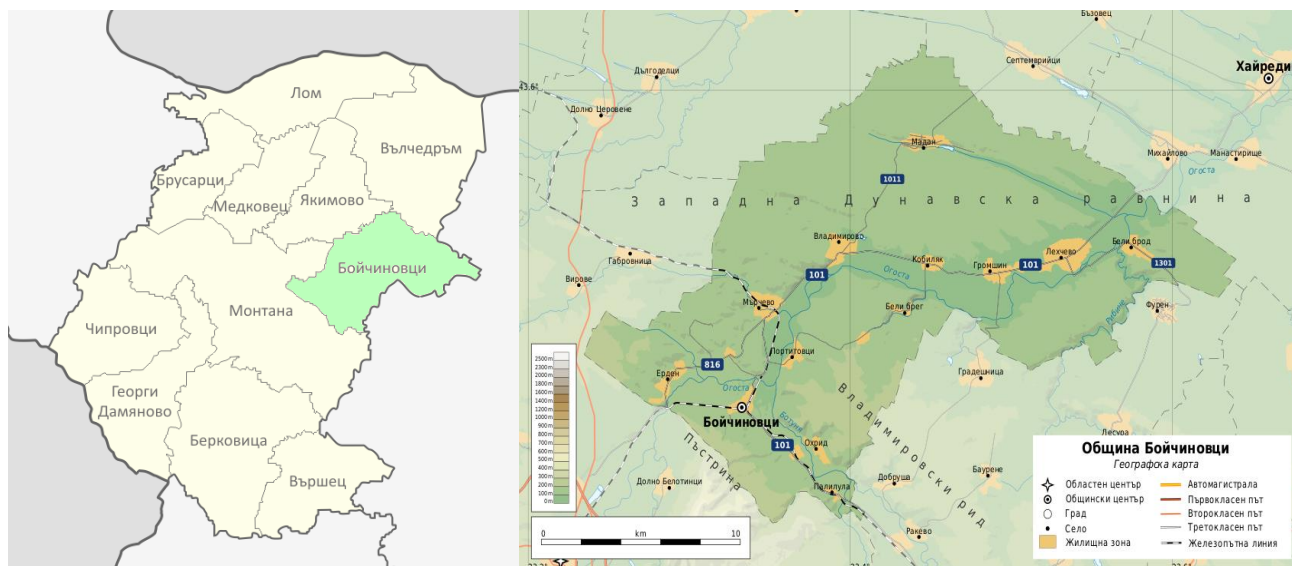
Планът за действие е отворен документ и подлежи на допълнение и актуализиране при необходимост. Към него могат да бъдат включвани и други мерки и дейности, чиято реализация ще доведе до постигане на заложените цели.

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ

1. Обща характеристика – местоположение и граници

Община Бойчиновци се намира в Западната Дунавска равнина и е разположена в централната и източна част на област Монтана. Територията на общината е 307 кв. км., което представлява 8,45% от общата площ на област Монтана и 1,6% от територията на Северозападен район (СЗР, NUTS 2). Община Бойчиновци граничи: на Север – с община Якимово и община Вълчедръм (област Монтана), на запад с община Монтана, на изток с община Хайредин и на юг с община Криводол (област Враца).

Община Бойчиновци е една от 11-те общини в област Монтана. Тя е на пето място по територия и население сред общините в областта. В Бойчиновци живее около 6% от населението на областта. По брой населени места (13), община Бойчиновци се нарежда на трето място в област Монтана, заедно с община Георги Дамяново.

В границите на общината са включени 13 населени места - 1 град – Бойчиновци и 12 села – с. Бели брег, с. Бели брод, с. Владимирово, с. Громшин, с. Ерден, с. Кобиляк, с. Лехчево, с. Мадан, с. Мърчево, с. Охрид, с. Палилула и с. Портитовци.

2. Демографска характеристика

Динамиката показва трайна тенденция на намаляване на населението на община Бойчиновци (с 3% или с 216 души през 2021 г. спрямо 2020 г.). За периода 2015-2021 г. населението на общината е намаляло с 11% или средно с около 2% на година.

Таблица 1: Население в община Бойчиновци 2015 - 2021 г.

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Всичко	8660	8475	8262	8124	8090	7966	7750
Мъже	4307	4233	4128	4061	4059	3998	3878
Жени	4353	4242	4134	4063	4031	3968	3872
В градовете	1322	1323	1309	1270	1253	1246	1232
В селата	7338	7152	6953	6854	6837	6720	6518

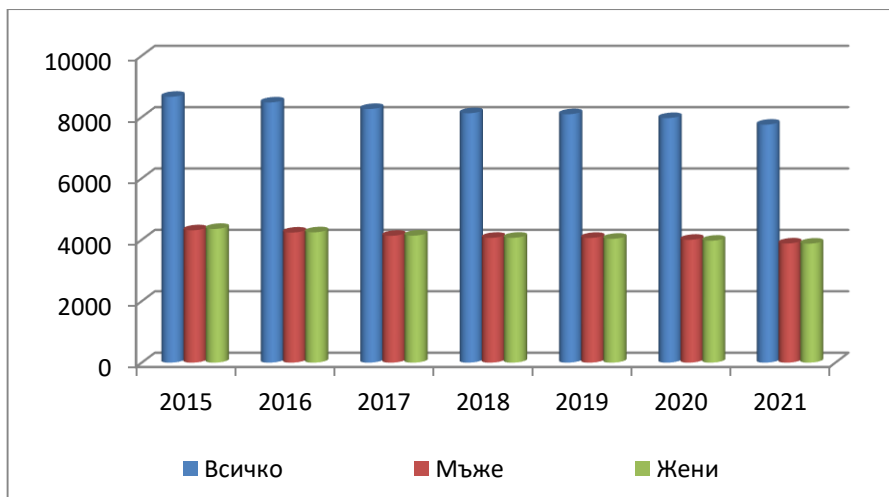
Източник: Национален статистически институт

По официални данни на НСИ към 31.12.2021 г. населението на община Бойчиновци е 7750 души, с приблизително равен брой мъже и жени (по 50%). В града живеят 1232 души или 16% от населението, а останалите 84% в 12-те села на общината.

Бойчиновци е една от 11-те общини в област Монтана. Тя е на пето място по територия и население сред общините в областта. В община Бойчиновци живее 6,34% от населението на област Монтана и само 1,10% от населението на СЗР.

Графика 1: Динамика на населението в община Бойчиновци 2015-2021 г.

По данни от последното преброяване на населението към септември 2021 г. в община Бойчиновци живеят 7712 души или с 1560 по-малко спрямо преброяването през 2011 г. Населението намалява с 17% за десет години. Демографската криза засяга всички населени места. Жителите на общинския център – гр. Бойчиновци намаляват с 11% в периода 2011-2021 г. Най-големите села в общината са: с. Лехчево, Владимирово и Мърчево. Застрашени от изчезване са селата Бели брег и Палилула (под 100 жители).

Таблица 2: Население в община Бойчиновци по населени места и пол – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г. (брой)

	2011			2021		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Община Бойчиновци	9272	4614	4658	7712	3888	3824
с. Бели брег	94	45	49	48	24	24
с. Бели брод	238	109	129	170	89	81
гр. Бойчиновци	1567	794	773	1387	748	639
с. Владимирово	1409	732	677	1215	633	582
с. Громшин	812	398	414	583	289	294
с. Ерден	544	263	281	469	226	243
с. Кобиляк	319	158	161	256	119	137
с. Лехчево	1797	882	915	1506	726	780
с. Мадан	756	372	384	595	287	308
с. Мърчево	834	407	427	694	350	344
с. Охрид	391	188	203	291	141	150
с. Палилула	73	42	31	78	40	38
с. Портишовци	438	224	214	420	216	204

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Урбанистичната класификация включва следните категории: „малки села” (от 250 до 1000 жители) - 7 броя, „много малки села” (до 250 жители) - 3 броя, „средни села” (от 1001 до 2000 жители) - 2 броя и 1 „много малък град” (до 10 000 жители) - гр.Бойчиновци.

Гъстотата на селищната мрежа е 4,45 селища на 100 кв.км. при средна за страната 4,8 селища на 100 кв.км. Селищната система на общината е неустойчива. Към 2021 г. застрашени от пълно обезлюдяване и изчезване са 2 села с население под 100 души: Бели брег и Палилула.

Таблица 3: Население по възрастови групи в община Бойчиновци – сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

Възраст	2011	2021
Общо	9272	7712
0-4	411	330
5-9	375	361
10-14	407	382
15-19	567	368
20-24	463	358
25-29	389	396
30-34	390	437
35-39	493	382
40-44	517	406
45-49	460	515
50-54	522	567
55-59	602	484
60-64	856	495
65-69	731	597
70-74	674	685
75-79	698	461
80-84	460	288
85+	257	200

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Сравнителните данни на НСИ от преброяване на населението през 2011 г. и 2021 г. показват, че възрастовата структура на жителите на община Бойчиновци се запазва през изследваните 10 години. Относителният дял на децата и младежите до 29 годишна възраст остава 28%, а на възрастните хора над 65 години е около 29-30%. Към 2021 година лицата на възраст от 30 до 64 години са 42% от населението.

По данни от последното преброяване към 07.09.2021 г. само 7% от населението на община Бойчиновци на 7 и повече години има висше образование (495 лица). Със средно образование са 54%, а с основно – 26%. Общо 921 лица или 13% от жителите на общината са с начално и по-ниско образование. Напълно неграмотни по официални статистически данни към 2021 година са 106 лица или 1,5% от населението на 9 и повече години.

Таблица 4: Население по постоянен и настоящ адрес към 31.12.2020-2022 г.

Постоянен адрес			Настоящ адрес			Постоянен и настоящ адрес в населеното място		
2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
8399	8278	8194	8889	8726	8630	7171	7037	6918

Източник: ГД ГРАО (www.grao.bg)

По данни на ГД ГРАО (www.grao.bg), населението на община Бойчиновци по постоянен адрес намалява с 2%, а по настоящ адрес с 3% през 2022 г. спрямо 2020 г. Жителите на общината по постоянен адрес са с 205 души по-малко, а регистрираните по настоящ адрес намаляват с 259 души. Регистрираните с постоянен и настоящ адрес в едно и също населено място намаляват с 4% или с 253 души и към 31.12.2022 г. са 6918 души.

3. Етнодемографска характеристика

Етнодемографската характеристика представлява самоопределението на населението по етнос. Най-многобройната етническа общност в община Бойчиновци е българската. Към нея са се самоопределили 5741 души, или 74% от лицата, отговорили на въпроса за етническа принадлежност в официалното преброяването от септември 2021 г.

Таблица 5: Население в община Бойчиновци по етническа принадлежност - сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

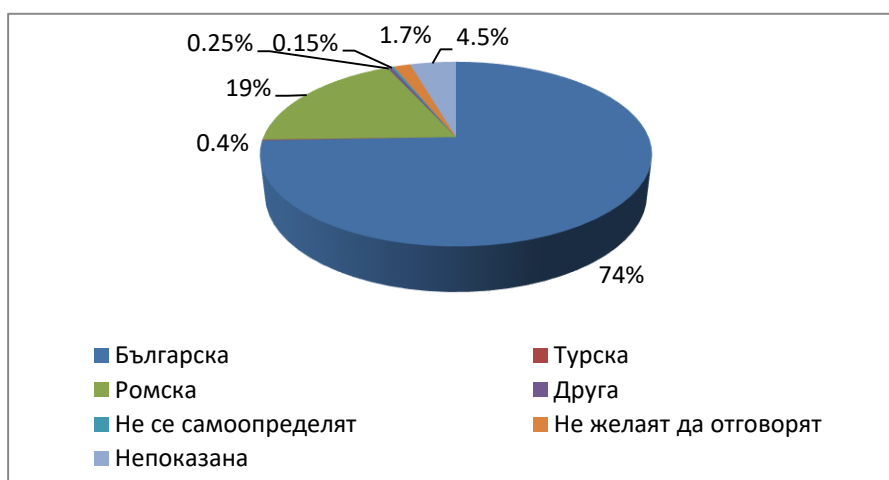
Етническа група	2011 г.	2021 г.
Българска	7864	5741
Турска	23	9
Ромска	1051	1433
Друга	23	30
Не се самоопределят	92	20
Не желаят да отговорят	219	129
Непоказана ³	-	350
Общо	9272	7712

Източник: Национален статистически институт

Ромите са вторият по численост етнос на територията на община Бойчиновци.

Като роми при преброяването на населението през 2021 г. са се самоопределили 1433 лица или 19% от жителите на общината. В сравнение с преброяването през 2011 г. относителният дял на ромската група се е увеличил с 8%, а броят на самоопределилите се като роми е с 382 лица повече. Лицата, които не се самоопределят са 20 или само 0,25% от отговорилите. На въпроса за етническа принадлежност не са отговорили общо 479 лица.

Графика 2: Разпределение на населението в община Бойчиновци по етнически групи към 2021 г.

Видно от резултатите в община Бойчиновци ромският етнос е втори по численост след българския. Продължава тенденцията част от хората, които околното население назовава като „роми“ или „цигани“ да се самоопределят като българи, др. или да не се самоопределят по етнос, което произтича от правото на преброяваното лице само да определи етническата си принадлежност или да не посочи такава. Част от хората от ромски произход често се самоопределят като българи и др. По неофициални данни, ромското население на територията на община Бойчиновци съставлява около 1/3 от населението.

³ В категорията „непоказана“ са включени лицата, добавени от административни източници, за които липсва информация в използваните при преброяването регистри.

Таблица 6: Население в община Бойчиновци по майчин език - сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

Майчин език	2011 г.	2021 г.
Български	8553	6653
Турски	23	5
Ромски	368	454
Друг	35	35
Не мога да определя	63	11
Не желая да отговоря	230	55
Непоказан	-	499
Общо	9272	7712

Източник: Национален статистически институт

Българският е майчин език за 86% от отговорилите на въпроса при преброяването на населението през септември 2021 г. Като роми са се самоопределили 1433 лица, но ромският език е посочен като майчин от 454 лица (5% от всички отговорили на въпроса). Само 32% от самоопределилите се като роми при преброяването през 2021 г. посочват ромския език като техни майчин. Изводът е, че за голяма част от ромите в община Бойчиновци майчиният им език е български.

Таблица 7: Население в община Бойчиновци по вероизповедание - сравнителни данни от Преброяване на населението през 2011 и 2021 г.

Вероизповедание	2011 г.	2021 г.
Християнско	7015	5413
Мюсюлманско	11	4
Юдейско	-	1
Друго	87	1
Не мога да определя	723	203
Не желая да отговоря	589	263
Непоказано	-	499
Нямам	847	1328
Общо	9272	7712

Източник: Национален статистически институт

Християнство изповядват 70% от жителите на община Бойчиновци, отговорили на въпроса за вероизповедание при преброяването през септември 2021 г. Трудно може да се определи коя религия изповядват представителите на ромския етнос, но предвид малкия брой на посочилите – мюсюлманско вероизповедание се предполага, че ромите или не са отговорили на въпроса или са посочили, че нямат религия и не могат да определят.

Ромите в община Бойчиновци са разределени в почти всички населени места. Някой села (квартали, махали) на територията на общината са с по-компактно ромско население. Големи маси хора с ромско самосъзнание и обособени квартали на уязвими етнически малцинства със структурна бедност има в селата: с.Лехчево, с.Владимирово, с.Мадан, с.Портитовци, с.Мърчево. Ромското население е преобладаващо в следните населени места: Лехчево, Владимирово, Мадан, Мърчево, Портитовци, Охрид и Громшин. В останалите населени места – град Бойчиновци и селата Ерден и Кобиляк също има ромско население, но броят му е по-малък в сравнение с горепосочените.

III. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА ПО ПРИОРИТЕТИ

1. Образование

Образователната структура на населението от ромски произход в община Бойчиновци е представена в следващата таблица.

Таблица 8: Образователна структура на населението на 7 и повече години от ромския етнос в община Бойчиновци по степен на образование – сравнителна характеристика 2011-2021 г.

Общо отговорили	Висше образование	Средно образование	Основно	Начално и по-ниско образование	Никога не посещавали училище и деца до 7 г.
918	7	187	374	313	37
1433	20	407	504	352	150

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg/>

Резултатите от преброяването през 2011 г. сочат, че около 40% от представителите на ромския етнос са с основно образование, 20% - със средно, 34% с начално и по-ниско и само 7 роми или под 1% имат висше образование. 37 пълнолетни лица от отговорилите на въпроса за степен на завършено образование никога не са посещавали училище.

През 2021 г. броят на ромите с висше образование се увеличава на 20 (1,4%) от представителите на етноса. Нараства и дялът на лицата със средно образование – 28%. Относителният дял на ромите с основно образование намалява от 40% на 35%. Лицата с начално и по-ниско образование като брой се увеличават, но като относителен дял спрямо отговорилите на въпроса намаляват от 34% на 25%.

Сравнителният анализ на образователната структура на ромското население в общината през 2011 и 2021 година показва общо повишаване на образователния ценз и степените на завършено образование сред ромите. Това означава, че предприетите мерки и общите интеграционни политики на местно ниво дават положителни резултати и все повече роми успяват да се образуват.

Образователната система в община Бойчиновци е добре организирана и материално обезпечена. Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието.

През учебната 2021/2022 г. функционират 5 общински училища, от които две средни и три основни училища и 1 професионална гимназия, както следва:

- СУ „Васил Левски” - гр.Бойчиновци;
- СУ „Св.Св.Кирил и Методий” – с.Лехчево
- ОУ „Вл.Минчев” – с.Владимирово;
- ОУ „Отец Паисий” - с.Мадан;
- ОУ „Христо Ботев” - с.Мърчево;
- ПГ по транспорт – с. Владимирово.

Таблица 9: Сравнителни данни за училищата в община Бойчиновци 2017-2022 г.

Учебни години	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Брой училища	6	6	6	6	6
Брой учители	56	49	47	53	49
Брой паралелки	37	37	36	36	36
Брой ученици	795	787	751	715	691
в т.ч. - мъже	469	448	418	401	382

в т.ч. - жени	326	339	333	314	309
---------------	-----	-----	-----	-----	-----

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

Броят на учениците в община Бойчиновци намалява с 24 или с 3,4% през учебната 2021/2022 г. спрямо 2020/2021 г. Общо за изследвания период от 5 учебни години броят на учениците намалява с 104 или със 13%.

По данни на НСИ през учебната 2021/2022 г. в общината се обучават 691 ученици, 55% от които момчета и 45% момичета. Броят на учителите намалява с 4 и през последната учебна година са 49, а на паралелките се запазва 36.

Структурите на предучилищното образование в община Бойчиновци са добре развити. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е много добра.

В детските градини се приемат деца на възраст 3 – 7 години, по желание на родителите (съгласно ЗПУО и Наредба №5 за предучилищно образование), като групите се оформят по възрастов принцип. Капацитетът на детските заведения е достатъчен за да обхване всички деца от 3 до 7 годишна възраст на територията на общината.

През учебната 2021/2022 г. функционират 6 детски градини, както следва:

- ДГ „Звънче” - гр.Бойчиновци;
- ДГ „Звездица” – с.Лехчево
- ДГ „Вълшебен свят” – с.Владимирово;
- ДГ „Щастливо детство” - с.Мадан;
- ДГ „Зора” - с.Мърчево;
- ДГ „Щурче“ – с. Портитовци.

Таблица 10: Сравнителни данни за детските градини по учебни години за периода 2017-2022 г.

Учебни години	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Брой детски градини	6	6	6	6	6
Брой групи	11	11	12	12	12
Педагогически персонал	22	23	21	19	18
Брой деца	255	226	209	242	227
в т.ч. - мъже	117	110	115	136	125
в т.ч. - жени	138	116	94	106	102

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

В общината през 2021/2022 учебна година функционират 6 детски градини, които се посещават от 194 227 деца, разпределени в 10 12 групи. Броят на децата в детските градини намалява с 19 15 или с 9 6,2% спрямо учебната 2020/2021 г. Педагогическият персонал през последната учебна година е намалял с 1 и в детските заведения работят 18 детски учители.

Капацитетът на детските градини напълно покрива нуждите на общината. На 100 деца се падат 187 места. През отчетната година в детските заведения са обхванати всички четири-, пет- и шестгодишни деца, които подлежат на задължително предучилищно обучение.

По информация от Община Бойчиновци, около 84% от децата и учениците в училищата и детските градини са от ромски произход.

С малцинствата в общината работят 5 образователни медиатори на ½ щат.

Сериозен проблем както в национален мащаб, така и на местно ниво, е ранното напускане и отпадането на ученици от образователната система. Най-засегнати от тези тенденции са ромските деца и младежи.

По информация на НСИ средногодишно около 25 ромски деца отпадат от образователната система в община Бойчиновци.

Основни причини за напускане на училище от учениците са:

- социални и семейни причини;
- липса на образование или ниска грамотност у родителите и убеденост в необходимостта от придобиване на степен на образование и формирането му като приоритет;
- изоставане в училищните постижения и липса на мотивация за учене;
- етно-културна принадлежност;
- нисък социален статус;
- миграционни процеси.

В по-големите населени места причините са основно семейни (трудови миграции на семействата или членове на семействата в по-големи населени места или в чужбина) и липсата на мотивация за учене и изоставане в училищните постижения, докато в малките населени места, основните причини са от социален и етно-културен характер.

Една от мерките срещу отпадане и задържането на учениците от ромски произход е работата по различни проекти, в които участват местните учебни и детски заведения.

През 2022 г. училищата и детските градини в общината проявяват активност и изпълняват дейности по различни проекти и Национални програми на МОН, както следва:

- **СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ с.Лехчево**
 - ОП НОИР - Подкрепа за успех , Дейност 3 - допълнителни обучения; Дейност 7 - образователен медиатор.
- **ОУ „Вл. Минчев“ с. Владимирово**
 - ОП НОИР "Равен достъп до образование в условия на кризи"
 - ОП НОИР „Активно приобщаване в системата предучилищното образование".
 - НП "Подпомагане на образователните медиатори и социални работници"
- **СУ " Васил Левски" гр. Бойчиновци**
 - ОП НОИР - Подкрепа за успех са осъществявани дейности по обучителни затруднения
- **ПГТ с. Владимирово**
 - ОП НОИР Проект „Покрепа за успех” – 5 групи. Включени са 45 ученика.
 - Проект „Занимания по интереси” – 10 клуба
 - Национална програма „Иновации в действие“, в партньорство с ПГТ „Д-р Никола Василиади“, гр.Габрово
 - Проект „BG05M2OP001-2.015 „Ученически практики – 2, за обучение на ученици в реална работна среда. Сключени са партньорства с 11 фирми в региона и областта и участват 56 ученика от 11а, 11б и 12а клас. Регистрирани са 3 Учебно-тренировъчни фирми за формиране на начални бизнес умения по специалността, по която се обучават учениците от 10б, 11б и 12б клас
 - Участие в проект „Еразъм+” към сдружение „Център за развитие Монтанезиум“ – с 10 ученика и 2 ръководителя на тема: Да бъдем активни и отговорни
 - Национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“ – достъп до интернет и електронен дневник.
 - НП Квалификация 2021, Тематично направление 1 – Компетентностен подход и образователни резултати, Мярка 4 – Повишаване на методическия капацитет на учителите за работа в дигитална среда
 - „Училище за пример“ към Фондация „Заедно в час“
- **ОУ с.Мадан**
 - Проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“
 - Проект №BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“

- НП „Подкрепа на образователните медиатори и социалните работници“

➤ **ОУ с. Мърчево**

- Проект № BG05M2OP001-5.001-0001 „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“
- BG05M2OP001-2.012-001 "Образование за утрешния ден"
- Проект BG05M2OP001-2.011-0001 „Подкрепа за успех“

Училищата и детските градини участват и в Схема „Училищен плод“ и Схема „Училищно мляко“ на ДФ „Земеделие.

Продължава изграждането на приобщаваща образователна среда в общообразователните училища за осъществяване на качествено образование, съобразено с индивидуалните потребности на всеки ученик.

Основните предизвикателства и проблеми пред община Бойчиновци в областта на образованието са свързани с:

- Превенция и намаляване на отпадането на децата от училище, най-вече до завършване на основно образование;
- Работа с отпадналите деца и техните семейства, за приобщаване и връщане в образователната система;
- Увеличаване броя на ромските деца, посещаващи детска градина;
- Преодоляване на „образователните“ трудности, като причина за напускане на училище и създаване на благоприятстващ социално-психологически климат.

Община Бойчиновци съвместно с образователните институции организират извънкласни и извънучилищни дейности, които имат съществена роля за засилване на интереса на учениците към образователно-възпитателния процес и намаляване риска от отпадане от училище. Целта е да се осмисли свободното време на учащите се чрез форми и дейности, подпомагащи интелектуалното, духовното, нравственото и физическото им израстване, които развиват творческите им интереси и възможности. Спомагат за формирането им на граждански ангажирани личности, приобщени към ценностите на демократичното общество и са форма на превенция на рисково поведение и промоция на здраве чрез здравното и гражданското образование. Целта на организираните мероприятия и извънучилищни дейности е да се научат децата и учениците да се забавляват с полезни за здравето им занимания и да се подобри комуникацията им.

Можем да отбележим, че е постигнато много в насока улесняване на достъпа до образование и подпомагане на родителите с отпадането на таксите за ползване на детски градини. Необходимо е да продължи работата в насока повишаване на компетентностите на педагогическите специалисти и персонала за работа в мултикултурна среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи, формиране в образователните институции на подкрепяща образователна среда, допълнителна работа с ученици и родители, насърчаване на родителите за участието в образователния процес в мултикултурна среда, провеждане на информационни кампании за лица от уязвими групи за завършване на средно, професионално и висше образование.

В рамките на периода на действие на настоящият План следва да се работи активно за обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, чрез:

- Прилагане на цялостна стратегия за превенция на отпадането на деца и ученици от образователната система и за реинтеграция на вече отпаднали от училище;
- Създаване на условия за всички деца и ученици роми, живеещи в места с етнически смесено население, да се обучават и възпитават в етнически смесени групи в училищата;
- Създаване на подходящи учебни условия за реинтегриране в образователната система на ученици, преждевременно напуснали училище;
- Повишаване мотивацията за учене, чрез дейности за личностното развитие и повишаване

на знания, умения и компетентности;

- Включване на ученици в целодневна организация на учебния ден;
- Компенсиране на пропуските при усвояването на учебното съдържание; допълнително обучение по български език за децата, за които българския език не е майчин;
- Безплатен транспорт за осигуряване на свободен достъп до училищната база;
- Насърчаване на ромските деца да продължат образованието си и след навършване на задължителна училищна възраст;
- Организиране на професионално и кариерно консултиране и ориентиране на учениците от ромски произход;
- Формиране на социални и здравни умения за избягване на рисковете (*наркомании, проституция, трафик и др.*). Изпълнение на програми за превенция на трафик и сексуално насилие сред ромската общност, във връзка с ранните бракове;
- Работа с родителите, не принадлежащи към ромската общност, за разясняване на взаимните ползи от образователната интеграция на ромските деца. Привличане на ромските родители в образователния процес и към активно участие в училищния живот. Налагане на образованието като семейна ценност;
- Взаимна подкрепа между училище и родители за постигане на положителни резултати във възпитанието и образованието на учениците и за намаляване на риска от преждевременно напускане на ученици от образователната система;
- Подпомагане на училищата от образователни медиатори за повишаване на качеството и обхвата на предучилищното и училищното образование;
- Осъществяване на връзка с държавни и неправителствени организации, имащи отношения към работата с деца, Служби за социално подпомагане, отдел „Закрила на детето”, Кметства по населени места, ДПС към РУ на МВР и др.

Изводи:

Наблюдава се факта, че все още много млади роми остават без подходящо образование, рано напускат училище, или не тръгват на училище, което поставя пред тях редица бариери пред включването им в пазара на труда.

Фактори, причина за случващото се са: голям брой безпричинни отсъствия от учебни занятия, ниска успеваемост в провеждания образователно-възпитателен процес, недостатъчно владение на български език и най-вече неангажираност на родителите, които не оказват необходимата подкрепа и стимулиране на подрастващите и ориентирането им към по-добро образование, като необходима предпоставка към по-добро бъдеще - социална, трудова реализация. Необходимо е създаване на условия за социализация на ромски деца в детските ясли, детските градини и училищата.

Ключово предизвикателство е и огромяването на пълнолетните роми и мотивирането им за завършване на средно образование.

2. Здравеопазване

Здравеопазването в ромската общност е комплексен проблем. Част от ромското население в община Бойчиновци е неосигурено или с прекъснати здравно-осигурителни права. Наблюдават се и следните тенденции по отношение на бременността - бременните жени от ромски произход се картотекират непосредствено преди раждането, не посещават редовно женска консултация и с това попадат в рискови групи бременности. Като цяло бременностите са много ранни и се наблюдават бракове по съребрена (роднинска) линия, което предполага раждане на дете с увреждания. Най-голям проблем сред общността са инфекциозните заболявания, от които основен проблем е хепатит А - наречен (болест на мръсните ръце) с пик през лятото.

Поради лошата инфраструктура в ромските квартали, малцинствените общности често боледуват от хепатит, стомашно-чревни и инфекциозни заболявания или болести,

причинявани от паразити. Поради пренаселеността на кварталите и лошите битови условия, заболяванията често приемат епидемичен характер.

Съгласно българското законодателство всички здравноосигурени лица-български граждани, независимо от своето етническо самоопределяне, пол, възраст, социален статус имат право на медицинска помощ, заплащана от Здравноосигурителната каса. Въпреки правото, давано от Закона, се наблюдават и негативни тенденции, свързани със здравословното състояние на малцинствата: висока заболяемост. Сред причините са масовото обедняване, непълноценното хранене, постоянния стрес, нехигиенните жилищни условия, ранните и чести раждания при ромите. Често явление е отказът да се посещава личен лекар поради неплатежоспособност.

Достъпът до здравни грижи на ромското население в община Бойчиновци не е на добро ниво. По неофициални данни, около 67% от ромското население е без здравни осигуровки, което го лишава от всякаква възможност за достъп до здравни грижи. В община Бойчиновци няма болнични заведения, което е един от основните проблеми, тъй като населението е предимно от възрастни хора и се срещат трудности с придвижването до областния град Монтана, за ползване на специализирана медицинска помощ.

Ромското население в общината няма добра здравна култура. Основните проблеми със здравето на населението произтичат предимно от заболявания, свързани със застаряване на населението и с широкото разпространение на рисковите фактори, породени от стила на живот на населението, безработицата, намаляването на доходите на голяма част от населението, влошената структура на разходите и потреблението, тютюнопушенето, злоупотребата с алкохол, психосоциален стрес.

Населението в община Бойчиновци като цяло остава в условията на неравнопоставеност по отношение на достъпа до здравни услуги. В общината няма регистрирани лечебни заведения за болнична помощ, както и за специализирана извънболнична медицинска помощ, МЦ, ДКЦ, хосписи и лаборатории. На територията на общината липсва Център за спешна медицинска помощ, като най-близкият е в гр. Монтана, на 19,5 км от гр. Бойчиновци.

Системата на здравеопазването включва само доболнична помощ, която се осъществява от общопрактикуващи лекари. Здравното и медицинско обслужване на гражданите е затруднено, поради неравномерното разпределение на населението по общи практики и отдалечеността на голяма част от населените места от общинския център.

Таблица 11: Медицински персонал и население на един лекар 2017-2021 г.⁴

Персонал/Години	2017	2018	2019	2020	2021
Лекари	5	5	5	3	3
Лекари по дентална медицина	1	1	1	1	1
Медицински специалисти по здравни грижи	9	9	9	10	10
Население на 1 лекар	1652	1625	1618	2655	2583
Население на 1 лекар по дентална медицина	8262	8124	8090	7966	7750

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

⁴ Данните на НСИ за здравеопазването са актуални към 2021 г.

В общината по официални статистически данни за 2021 г. са регистрирани само 3-ма лекари и 10 медицински специалисти по здравни грижи (фелдшери и медицински сестри). В общината няма стоматолози и населението ползва дентална помощ в областния град Монтана.

На един лекар в община Бойчиновци през 2021 г. се падат 3875 пациенти. Осигуреността от лекари на човек от населението е значително под средните стойности за страната – 231 души на 1 лекар и за област Монтана - 286.

Здравното обслужване на населението на общината през 2022 година се осигурява от общо 6 броя лекарски практики от които: гр. Бойчиновци-2 бр., с.Лехчево-1бр., с.Мърчево-1бр., с.Мадан-1бр., с.Громшин-1бр.

Спешната медицинска помощ в община Бойчиновци се осъществява от ЦСМП - гр. Монтана и филиал за спешна медицинска помощ в град Вълчедръм, който е на пряко подчинение, методиране и организация от ЦСМП - гр. Монтана.

За осъществяване на нормалната доболнична помощ има нужда от още общопрактикуващи лекари и медицински специалисти.

Голяма част от населението живее на разстояние до 30 минути от общинския център, където са съсредоточени здравните, социални и административни услуги.

Болнична лечебна помощ населението на община Бойчиновци получава в гр. Монтана.

Училищното здравеопазване се осигурява от четири медицински специалисти (4 фелдшери и 1 мед. сестра), работещи в здравните кабинети в училищата и детските градини от общината.

В община Бойчиновци работят 2 аптеки – 1 в гр.Бойчиновци и 1 в с.Лехчево. Затруднено е снабдяването с лекарства в малките и отдалечени населени места на общината, поради липса на обществен транспорт.

Здравно-демографската характеристика очертава неблагоприятни тенденции в развитието на здравното състояние. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус.

С ромското население в общината работи 1 здравен медиатор.

РЗИ-Монтана, работи активно в рамките на Здравна стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етническите малцинства.

В периода 2018-2022 година са проведени 8 обучения, на които са засегнати важни теми като: „Рискови фактори – тютюнопушене и алкохол“, „Превенция на ХИВ/СПИН и СПИ“, „Здравословно хранене и вреда от употребата на енергийни напитки“, „Превенция на оралните заболявания“, „Полово предавани инфекции“. В обученията са обхванати 98 лица от ромски произход – 58 мъже и 40 жени. Раздадени са 72 броя здравно-образователни брошури и други материали, свързани със засегнатите теми.

Важна част от дейността е свързана със сексуалното и репродуктивно здраве, чрез провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето; за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактиране, полово предаваните инфекции.

Целите са свързани с повишаване на здравната култура и информираността на етническите малцинства.

Изводи:

Изключително сериозен проблем за ромската общност в община Бойчиновци представляват инфекциозните заболявания. Пренаселеността на кварталите и жилищата силно затруднява изолацията на вирусоносителите и заболяванията често приемат епидемичен характер. Поради неизградената или лоша инфраструктура в селищата и махалите, представителите на ромската общност по-често боледуват от хепатит, стомашно-чревни заболявания, различни болести, причинявани от паразити.

Друг сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население. Необходимо е да се наблегне и на осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население. Да се предоставят контрацептивни средства на желаещи лица, принадлежащи към групата на лица с ниски доходи. Нужно е да бъде увеличен броя на разяснителните кампании и провеждане на беседи с млади роми, и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето; за риска от раждане на деца с вродени аномалии и наследствени болести и начините за профилактика.

Ключови проблеми : незадоволително здравно и стоматологично обслужване на населението от общината; ограничен избор на селското население на личен лекар; висок процент на заболяемост от сърдечно-съдови заболявания, хипертония, диабет и други хронични заболявания, висока смъртност през последните години; труден достъп до здравни услуги, поради голям процент на хора с неуредени здравноосигурителни вноски; отдалечеността на голям брой от населените места в общината до Центъра за спешна медицинска помощ в гр. Монтана затруднява медицинското обслужване на населението при спешни случаи.

С цел решаването на тези проблеми е необходимо:

- Подобряване на достъпа до здравни грижи;
- Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население;
- Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население;
- Оценяване и наблюдение на здравното състояние на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства;
- Подобряване достъпа на гражданите и децата от етническите малцинства до качествена медицинска и дентална помощ.
- Ограничаване заболяемостта от заразни и паразитни болести.
- Подобряване комуникацията между ромското население и здравните органи, чрез високо ниво на посредничество от страна на здравния медиатор.
- Профилактика на незаразните хронични заболявания и промоция на здравословен начин на живот.
- Повишаване информираността на ползващите здравни услуги.
- Повишаване на здравната култура сред малцинствата, посредством организирани тематични беседи и лекции от специалисти.
- Реализиране на превантивни програми чрез семейните лекари и здравните медиатори.
- Съвместно с РЗИ да се провеждат информационни кампании.

3. Жилищни условия

Сред по-сериозните проблеми в сектор „Жилищни условия“ се явява наличието на незаконно построени жилища на част от ромското население в общината. Хората често не знаят дали къщите им са незаконни или законни. Има объркване в понятийната им представа за законността на постройките от гледна точка на ЗУТ и собствеността на имотите.

Откроява се и необходимостта от благоустрояване, рехабилитация, изразяваща се в асфалтиране на улици, поставяне на осветление, където такова липсва и поставяне на контейнери за отпадъци във всички ромски квартали и райони с преобладаващо ромско население.

В с.Лехчево, с.Владимирово, с.Мадан, с.Портитовци, с.Мърчево, където има голям брой роми и обособени квартали на уязвими малцинства със структурна бедност.

В с.Лехчево на ромите са предоставени общински терени в регулация. На тези места има изградена водоснабдителна мрежа и електроснабдяване. В други населени места с по-

висок процент роми - с.Владимирово, с.Громшин, с.Мърчево има обособени квартали в регулацията на населеното място – електрифицирани и водоснабдени. В повечето селища част от ромските семейства са закупили имоти и са се заселили в различни части на населеното място. Ромското население в общината обитава предимно собствени жилища. Много семейства с деца имат жилищни проблеми,

произхождащи от лошите битови условия и липсата на финансови средства. Често в една къща живеят няколко семейства, обикновено с две или три деца.

В момента няма новоотредени терени за жилищно строителство на гражданите от ромски произход в община Бойчиновци. На роми, които нямат жилище или домовете им са застрашени от срутване в предходни години са осигурени 4 общински къщи за живеене - 2 в с.Владимирово и 2 в с.Мърчево. Във всички населени места има изготвени регулационни планове, като само за гр. Бойчиновци има кадастрален план.

Таблица 12: Жилищни сгради и жилища в община Бойчиновци по населени места към 31.12.2021 г.

Населени места	Жилищни сгради	Жилища
община Бойчиновци	8074	6208
с. Бели брег	202	164
с. Бели брод	375	250
гр.Бойчиновци	1051	912
с. Владимирово	993	819
с. Громшин	752	599
с. Ерден	488	358
с. Кобиляк	420	273
с. Лехчево	1484	1085
с. Мадан	758	575
с. Мърчево	793	636
с. Охрид	377	263
с. Палилула	138	84
с. Портитовци	243	190

Източник: Национален статистически институт

Към 2021 г. в община Бойчиновци има 8074 жилищни сгради и 6208 жилища, с полезна площ 468285 кв.м. и жилищна площ 408008 кв.м. Полезната жилищна площ на човек от населението в общината за 2021 г. е 52,65 кв.м. и е по-висока от средната жилищна площ за страната – 36,57 кв.м. на човек.

По вида на конструкцията 6681 сгради (около 83%) са масивни/тухлени, 7 сгради са стоманобетонни, 5 панелни и 1381 с други конструкции (в т.ч. кирпич).

По брой на стаите в община Бойчиновци преобладават тристайните жилища – общо 2136 броя или 34%, следвани от четристайните жилища – 1503 броя или 24% и двустайните – 1425 (23%). Най-малко са едностайните жилища в общината – 274 (4%).

По данни на НСИ в периода 2017-2021 г. в общината е въведена в експлоатация само 1 нова еднофамилна жилищна сграда (завършена през 2020 г.) с полезна площ – 335 кв.м.

На 1000 души от населението в община Бойчиновци към 2021 г. се падат 801 жилища, за сравнение в страната на 1000 души се падат 585 жилища.

Жилищните условия в селищата на общината се подобряват постоянно, предимно с частни инвестиции на собствениците. Предвид спецификата на района се наблюдава тенденция на закупуване на жилища от роми, предимно в по-малките населените места.

Като цяло от анализа на жилищния фонд се открояват следните проблеми :

- Значителен дял влошено състояние на жилищния фонд, особено ползвания от ромското население: остарели водопроводни инсталации, амортизирана хидроизолация и др.;
- Заделянето на изключително малко държавни и общински средства за строителство и ремонт на жилищен фонд;
- Висока енергоемкост - лоша термоизолация на стените и уплътненията на физически остарелите дограми, в резултат на което се увеличават разходите за отопление, което утежнява бюджета на наемателите;
- Основен проблем за ромските квартали е узаконяване собствеността върху земята и законността на постройките.

Собствеността върху земята и законността на постройките. Правната несигурност генерира у ромите изключително краткосрочно поведение към жилищата. Това може да се подобри чрез подобряване на инфраструктурата и подпомагане спазването на нормативните изисквания по устройството на територията.

През последните години се подобрява състоянието на техническата инфраструктура, асфалтиране на улици, изграждане на тротоари, реконструиране на Ви К мрежи в квартали и населените места, с преобладаващ брой ромско население. Реконструкцията на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата, реконструкция на обекти на образователната, културната инфраструктура и изграждане на социални заведения, ползват и ромското население на територията на общината.

Изводи:

Обособените ромски махали и квартали продължават да бъдат една от основните пречки за цялостната интеграция на ромите в обществото, тъй като условията на живот в тях водят до задълбочаване на изолацията им, до занижаване на възможностите за подобряване на образователния, социално-икономическия и здравния статус и до маргинализиране на значителна част от общността.

За голям брой ромски семейства липсата на жилище с нормални битови условия е сериозен проблем и макар да отговарят на всички изисквания, те не получават нов дом по простата причина, че общинските жилища липсват или не достигат, което отлага решаването на проблема за неопределено време.

Необходимо е изработване на кадастрални карти и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население. При предстоящото създаване или актуализиране на Общия устройствен план на общината е необходимо да се предвидят терени за ново жилищно строителство, включително социални жилища дисперсно разположени в урбанизираната територия.

Община Бойчиновци среща сериозни затруднения да осигурява жилища за нуждаещите се ромски семейства и да поддържа общински жилищен фонд.

Необходимо е в бъдеще ефективно да се използват от Общинската администрация всички възможности за външно финансиране на изграждане на нови социални жилища.

В заключение следва да се отбележи, че е налице необходимост от работа в посока:

- Подобряване на инфраструктурата на населени места с преобладаващо ромско население;
- Регулярно почистване на ромските квартали.
- Подобряване на жилищните условия на ромите в общината, включително чрез проекти със европейски средства. Практиката показва, че жилищните условия оказват значително влияние върху здравето на обитателите, особено на децата.
- Предприемане на мерки за включване на неурбанизирани квартали в регулация и решаване на редица проблеми за подобряване условията на живот на ромите, при спазване на нормативните изисквания по устройството на територията.
- Изграждане на инфраструктура в ромските квартали по проекти с европейски средства.

4. Заетост

Пазарът на труда е негативно повлиян от демографските процеси, при ясна перспектива за изостряне на отрицателните им въздействия още в средносрочен период. Трайните тенденции на демографски неравновесия между раждаемост и смъртност се допълват от засилени емиграционни вълни, най-вече на млади хора в трудоспособна възраст, което се оказва критично за местния пазар на труда. Важни за настоящето и още по-важни за бъдещето са възпроизводството на населението и на работната сила. Демографското възпроизводство е важно за наличието на човешки ресурси за развитие на икономиката. Структурите на населението по възраст и пол предопределят раждаемостта, но и работната сила и нейната производителност на пазара на труда.

Формирането на работната сила е процес, осъществяващ се извън пазара на труда и в този смисъл неговите количествени параметри са предопределени от демографските процеси и най-вече от процесите на раждаемост, смъртност, естествен прираст на населението и емиграционните му движения. Намалването на работната сила е фактор силно ограничаващ икономическия растеж, особено на по-малките общини в областта. Друг такъв фактор е ниската икономическа активност на населението в трудоспособна възраст.

Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. По данни на НСИ на национално ниво коефициентът на безработица е най-висок сред лицата от ромската етническа група - 39.4%. При тях е регистриран и най-високият относителен дял на икономически неактивното население - 46.1%. По информация от Областната стратегия на област Монтана за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030 г.), сред общините, с най-висок относителен дял на регистрираните безработни, самоопределили се като роми, са община Вършец – 52.6%, община Бойчиновци – 35.4% и община Вълчедръм – 34.3%.

На ниво община няма конкретни данни за безработицата по етнически групи.

Равнището на безработица в община Бойчиновци през 2022 г. достига най-ниската си стойност за последните години и е около 23% средногодишно, като намалява с 12 пункта в сравнение с 2017 г. Въпреки отчетения спад, безработицата в общината остава значително по-висока от средната за област Монтана (9,7%) и за страната (4,7%). Средномесечният брой на регистрираните безработни на територията на община Бойчиновци за 2022 г. е 650, от тях: мъже - 356 и жени – 294.

Таблица 13: Равнище на безработица в община Бойчиновци 2017-2021 г.

	Регистриран и безработни лица общо	От тях жени	От тях: Младежи до 29 години	От тях с регистрация повече от 1 г.	Равнище на безработица в %
2017	956	498	163	549	35,17%
2018	735	402	102	412	27,04%
2019	736	404	106	414	27,08%
2020	711	383	72	370	26,16%
2021	670	362	53	352	24,7%

Източник: Национален статистически институт и Агенция по заетостта

Намаляването на безработицата е положителна тенденция и е един от индикаторите за постигане целите на Плана за интегрирано развитие на община Бойчиновци за периода 2021-2027 г. Независимо от това, равнището на безработица в общината е високо и пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки.

Във възрастовата структура на безработицата преобладават лицата над 50 г. - 48% (315 лица), следват лицата от 40 до 50 г. – 23% (150 лица) и от 30 до 40 г. – 19% (121 лица). Младежите до 29 г. са 10% от безработните или 67 лица.

В образователната структура на безработица най-голям дял заемат лицата със средно образование – 39% (251 лица), следват лицата с начално и по – ниско образование – 35% (226 лица) и с основно образование – 29% (188 лица). Безработните висшисти са само 6 лица или 1% от регистрираните в бюрото по труда.

Структурата на безработицата през 2022 г. по населени места е следната:

- гр.Бойчиновци- 49 регистрирани, 27 бр.жени и 22 бр. мъже
 - Младежи до 29- 3
 - 30-40 г. – 7
 - 40-50 г.- 11
 - Над 50- 28

От тях без образование са 6 бр., с начално образование-1, с основно- 13, със средно- 27, с висше-2
- с.Бели брег- 2 бр. регистрирани жени- 30-40 г. Двете лица са със средно образование.
- с. Бели брод- 12бр. регистрирани- 6 жени и 6 мъже.
 - 30-40 г. – 2 бр.
 - 40-50- 5 бр.
 - над 50 г.- 5 бр.

Едно лице е без образование, 2 бр. с начално образование, 4 бр. с основно образование, 5 бр. със средно образование
- с.Владимирово- 91 регистрирани- 56 жени и 35 мъже.
 - 30- 40 г. – 17
 - 40-50 г. – 18
 - Над 50 г. – 49

Без образование са 15бр, с начално- 15, с основно- 23, със средно- 37, с висше образование- 1
- с. Громшин – регистрирани- 47- от тях 21жени и 26 мъже.
 - младежи до 29г.- 5
 - 30-40 г. – 9
 - 40-50 г.- 11
 - Над 50 г.- 22

Без образование са 11 бр., с начално- 6, с основно образование- 14, със средно- 16
- с.Ерден- регистрирани са 20 бр., от които 8 бр жени и 12 бр.мъже
 - 30-40 г. – 4
 - 40-50 г.- 3
 - Над 50 г.- 13

Без образование са 2 бр., с начално- 5, с основно- 5, със средно образование- 8
- с. Пали лула- регистрирани са 5 бр., от които 1 жена и 4 бр. мъже
 - 40-50г.- 2
 - Над 50 г.- 3

С основно образование са 3 бр. и със средно- 2
- с.Охрид- регистрирани са 22 бр., от които 12 бр.жени и 10 бр. мъже.
 - 30-40 г.- 2
 - 40-50 г.- 6
 - Над 50 г.- 11

Без образование са 5 бр. лица, с начално-3, с основно- 9, със средно- 5
- с.Мърчево- регистрирани са 49 бр., от които 28 бр.жени и 21 бр.мъже.
 - 30-40 г.- 16
 - 40-50 г.- 10
 - Над 50 г.- 23

- Без образование са 5бр. лица, с начално-9, с основно- 27, със средно- 8
- с.Портитовци- регистрирани са 75 бр., от които 41 жени и 34 бр. мъже.
 - Младежи до 29 г. - 8
 - 30-40 г.- 18
 - 40-50 г.- 19
 - Над 50 г.- 30
- Без образование са 24бр. лица, с начално-11, с основно- 26, със средно- 14
- с. Мадан- регистрирани са 54 бр., от които 26 жени и 28 мъже.
 - младежи до 29 г. - 10
 - 30-40 г.- 12
 - 40-50 г.- 15
 - Над 50 г.- 17
- Без образование са 8бр. лица, с начално-7, с основно- 27, със средно- 12
- с. Кобиляк- - регистрирани са 28 бр., от които 12 жени и 16 мъже.
 - младежи до 29 г. - 3
 - 30-40 г.- 7
 - 40-50 г.- 1
 - Над 50 г.- 17
- Без образование са 7 бр. лица, с начално-2, с основно- 7, със средно- 12
- с. Лехчево – регистрирани са 162 бр., от които 85 бр. жени и 77 бр. мъже.
 - младежи до 29 г. - 21
 - 30-40 г.- 29
 - 40-50 г.- 35
 - Над 50 г.- 77
- Без образование са 52 бр. лица, с начално-14, с основно- 46, със средно- 46, с висше- 4
- Продължително безработните (с регистрация повече от 1 г.) към края на 2022 г. са 327 лица или 50% от всички регистрирани в общината. От тях 74% или 243 лица са без квалификация и 40% - 130 лица с начално и по-ниско образование. Продължително безработно е само едно лице с висше образование.

През отчетната 2022 г. са проведени активни мерки на пазара на труда, в.т.ч за групи в неравностойно положение, както следва:

- НП „Активиране на неактивни лица“
- НП „Помощ за пенсиониране“
- НП „ЗОХТУ“
- Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица
- Регионална програма за заетост
- схема „Младежка заетост“ по ОПРЧР
- схема „Заетост за теб“ по ОПРЧР

Проведени са квалификационни курсове за групи в неравностойно положение за 15 участника. Открити са 2 нови работни места за наемане на безработни, чрез стажуване и 1 работно място за младежи до 29 години.

Общият брой новоразкрити работни места в община Бойчиновци и прилежащите ѝ населени места за 2022 г. е 304.

На територията на общината е реализирана една Регионална програма за заетост, в която са взели участие 40 безработни лица. Общо по програми за заетост през годината са обхванати 185 лица.

Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Населението

продължава да намалява и застарява. Делът на дълготрайно безработните остава сравнително висок. В малките населени места няма капиталовложения и почти липсват форми на индустрия. В същото време нараства недостигът на квалифициран труд, което отправя допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда.

Изводи:

Ромите продължават да са в неизгодно положение на пазара на труда в резултат на настъпилите структурни промени, свободната пазарна икономика и нарастващите изисквания на работодателите за високо образование и квалификация. Макроикономическата ситуация естествено води до изключването им от пазара на труда и до постоянно възпроизвеждане на много високи нива на безработица в общността им, както и на заетост в по-нископлатени дейности. Те са по-неконкурентни от останалите когато сравняваме квалификацията и образованието им, социалният имидж за трудовия им статус, социалният им капитал. Влошаването на проблема се подсили не на последно място и от влиянието на пандемията от COVID 19, която ги постави в още по-неизгодно положение на пазара на труда. Ниската квалификация на лицата от ромски произход е най-големият им проблем при намирането на работа, затова решаването на този проблем ще доведе до повишаване стандарта на живот на тези групи.

Липсата на дългосрочни програми за заетост и програми и инициативи за насърчаване на алтернативна заетост са допълнителни пречки за осигуряване на заетост на ромското население. Фактор за капсулиране на част от малцинствените общности е неграмотността и слабото владение на български език, породена от ранното отпадане от училище, липсата на завършено начално или основно образование. Необходимо е развитие и усъвършенстване на мрежата от трудови медиатори в общините с компактно ромско и друго живеещо при подобни условия население за активизиране на неактивните и продължително безработните лица. Констатира се нежелание от страна на някои работодатели за назначаване на работа на лица от ромски произход.

Бедността е както резултат, така и фактор за отпадане от сферите на образованието, здравеопазването и заетостта. Тя води до капсулиране и затваряне, които пък от своя страна стартират процесите на маргинализация на семействата, изпаднали в тежка бедност. Липсата на постоянни доходи и несигурният начин на живот пък силно ограничават възможността на рисковите маргинализирани семейства да преодолеят тежкото си състояние.

Необходима е целенасочена работа с обезкуражените лица от ромски етнос, както и с регистрираните като безработни, самоопределили се като роми, с цел подобряване на достъпа им до пазара на труда и повишаване на дела на заетите. Активна работа за усвояването на средства чрез изпълнение на различни проекти, програми и мерки за заетост и обучение, включени в Националния план за действие по заетостта за съответната година и в проекти, финансирани с европейски средства.

Целите на Плана за действие на община Бойчиновци са насочени към намаляване на безработицата сред ромското население. Необходими са алтернативни мерки за адресиране на този проблем, част от които се отнасят до субсидираната заетост. Националните програми за заетост трябва да бъдат по-дългосрочни. Например за период от 3 години.

Други възможни алтернативи за подкрепяне на алтернативна/самостоятелна заетост биха били в сферата на животновъдството, говедовъдството и отглеждане на зеленчукови култури, зеленчукови стопанства.

Необходимо е да се повиши и информираността на терен на ромската общност за възможностите за заетост. Подходяща мярка би била назначаването на трудови медиатори, които да работят на терен с представители на малцинствата.

5. Върховенство на закона и недискриминация

Дискриминацията във всичките ѝ възможни форми и изражения е една от най-често срещаните форми на нарушение и злоупотреба с човешките права. Тя засяга милиони хора ежедневно и е една от най-трудните за разпознаване прояви. Дискриминацията и нетърпимостта са тясно свързани концепции. Нетърпимостта е неуважение на традициите и вярванията, различни от собствените. Тя включва също отхвърлянето на хора, които възприемаме като различни, например членове на социални или етнически групи, различни от нашите или хора с различна политическа или сексуална ориентация. Нетърпимостта може да прояви в широка гама от дейности – от избягване, през езика на омразата до физическо насилие и дори убийство.

Дискриминация е налице, когато хората биват третирани по-неблагоприятно от други хора в сравними ситуации, единствено по причина на това, че принадлежат или са възприемани като принадлежащи на определена група или категория хора. Хората могат да бъдат дискриминирани заради тяхната възраст, увреждане, етническа принадлежност, произход, политически убеждения, раса, религия, джендър, сексуална ориентация, език, култура и по различни други признаци. Дискриминацията, която често е резултат на предразсъдъците на хората, прави хората безсилни, пречи им да бъдат активни граждани, ограничава ги да развиват уменията си и в редица ситуации спира достъпа им до работа, здравни услуги, образование или жилище.

Дискриминацията има преки последствия върху онези хора и групи, които са дискриминирани, но индиректно има също дълбоки последици върху обществото като цяло. Общество, в което дискриминацията е позволена или се толерира, е общество, в което хората са лишени от свободата да разгърнат пълния си потенциал за себе си и за обществото.

Принципите за равенство и липса на дискриминация са заложили във Всеобщата декларация за правата на човека: „Всички хора се раждат свободни и еднакви по достойнство и права“. /Член 1/. Тази концепция за равенство по достойнство и човешки права е заложила в модерната демокрация, така че държавите са длъжни да защитават различните малцинства и уязвими групи от различно третиране. Член 2 разделя свободата от дискриминацията: „Всеки човек има право на всички права и свободи, провъзгласени в тази Декларация, без никакви различия“. Страните-членки на Съвета на Европа също са обвързани с ангажимента за липса на дискриминация в Член 14 на Европейската конвенция за правата на човека. Този член гарантира защита от дискриминация само във връзка с упражняване на другите права, заложили в конвенцията. Протокол 12 към ЕКПЧ е изготвен, за да осигури посилно самостоятелно право на равенство и обща забрана за дискриминация: „Упражняването на всяко право, предвидено в закона, следва да бъде осигурено без всякаква дискриминация...“. По този начин Протоколът разширява обхвата на ЕКПЧ, тъй като засяга дискриминацията на всяко законово право, дори и конкретното право да не е изрично посочено в Конвенцията.

В българското законодателството се прилага Закон за защита от дискриминация в сила от 01.01.2004 г. с последни изменения и допълнения в ДВ. бр.7 от 19 януари 2018 г. Законът урежда защитата срещу всички форми на дискриминация и съдейства за нейното

предотвратяване. Целта на закона е да осигури на всяко лице правото на:

1. равенство пред закона;
2. равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот;
3. ефективна защита срещу дискриминацията.

Според закона е забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Пряка дискриминация е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства.

Непряка дискриминация е поставянето на лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1, или на лица, които, без да са носители на такъв признак, съвместно с първите търпят по-малко благоприятно третиране или са поставени в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрални разпоредба, критерий или практика, освен ако разпоредбата, критерият или практиката са обективно оправдани с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими.

На територията на община Бойчиновци съжителстват различни етноси: българи, роми, турци и други, които живеят в мир разбирателство. Не съществува етническо напрежение и межкултурно неразбирателство.

В общината има създадена Местна активна група на ромската общност (МАГ). МАГ е неформална структура и участва в планиране на дейностите по ОПИР и в диалог с местната власт по текущи проблеми на ромската общност. Двама от членовете на МАГ са назначени на работа като здравен и трудов медиатор. В момента МАГ не е активна, но общината може да подкрепи активизирането на дейността ѝ.

Към 2022 г. община Бойчиновци няма взаимодействие и не работи с НПО в сферата на интеграцията и приобщаването на ромите.

Член на МАГ, който е също и здравен медиатор е включен в група за мониторинг на изпълнението на Плана за действие, сформирана със заповед на кмета на община Бойчиновци.

Родители на деца и ученици роми са включени в Обществените съвети, които работят с училищата на територията на общината с цел подкрепа и активно участие в образователния процес.

Липсва статистика за броя роми, които са бенефициенти на различните национални и общински програми и проекти, тъй като институциите не водят статистика за етническата принадлежност на бенефициентите. Данни могат да бъдат посочени единствено за проекти, които са насочени конкретно към ромската общност.

В общината няма единна база данни за събиране на информация за реализираните мерки и дейности по Плана за действие, която да служи за мониторинг на изпълнението му.

Екипа от експерти по ЕИВ /етнически и интеграционни въпроси/ се нуждае от повишаване на компетенциите на членовете си, за да работи по-ефективно.

Липсва системност в работата по ангажирането и осигуряване на участието/овластяването на ромската общност.

Осигурена е изнесена приемна на представител на Комисията за защита от дискриминация, област Монтана. Същата се е провеждала два пъти през 2020 година, в сградата на общинската администрация. През последните години, няма жалби подадени до КЗД.

Нереализираните през годините политики в интеграцията на ромите са натрупали

значителни обществени негативи. Взаимодействието и координацията между институциите не постига желаните резултати. Това налага предприемането на допълнителни мерки за противодействието на престъпността и предприемане на изпреварващи действия за недопускане настъпването на неблагоприятни прояви в нейното развитие.

Набеждаването на ромите за връзки с престъпността е често повтарян рефрен в езика на омразата. Това може да бъде опровергано и недоразуменията да бъдат отстранени – при наличие на мислене, отворено за разумен диалог. Разбира се, някои роми носят вина за извършени престъпления. Други са използвани и превръщани в удобен инструмент от трафиканти. Изтласканите в периферията на обществото и най-бедните са свърх представени в криминалната статистика на повечето страни – по очевидни причини. Вярно е също така, че има тенденция те да бъдат третирани неблагоприятно от правосъдната система, което от своя страна се отразява върху данните. Тези проблеми не оправдават поставянето под един знаменател на всички роми, мнозинството от които не са нарушители на закона. Според един основен морален принцип цяла група хора не може да бъде обвинявана заради действията на някои нейни членове

Анти-циганските настроения продължават да са широко разпространени из цяла Европа. Показателно е, че в периода на глобална пандемия и на икономически проблеми се засилва тенденцията на насочване на недоволството към изкупителни жертви – а ромите се оказват една от лесните цели. Сега повече от всякога този етнос се нуждае от подкрепа за приобщаване, равенство и участие във всички сфери на обществения живот.

Един от основните проблеми на ромската общност в община Бойчиновци е ниската правна култура, което рефлектира върху непознаване на правните възможности за защита от дискриминация.

В последните години е активизиран диалога между органите на реда, полицията и ромската общност. Стимулира се и се насърчава развитието на хоризонтални методи и инструменти, необходими за стратегическо предотвратяване и борба с престъпността и гарантиране на сигурността и обществения ред.

Въпреки това в резултат на безработицата, тежкото социално икономическо състояние на голяма част от ромите, разчитащи основно на социални помощи и осигуровки (*недостатъчни за издържането им*), също така неграмотността, предразполагат към извършването на кражби и друг вид престъпления с цел задоволяване на ежедневни нужди.

Изводи:

Основната цел при реализиране на мерките за върховенство на закона и недискриминация е гарантиране правата на гражданите от ромски произход, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата”.

ОДМВР – Монтана и РПУ - Бойчиновци, предприемат всички законосъобразни мерки за осигуряване на правата на малцинствата и недопускане на форми на дискриминация, расизъм, екстремизъм и ксенофобия. Поради липса на целево финансиране на планове за изпълнение на стратегическите документи за защита правата и интеграционните политики за ромите се срещат трудности при тяхното изпълнение. Въпреки това на територията на общината през последните години се предприемат редица законосъобразни мерки за осигуряване на правата на малцинствата и недопускане на форми на дискриминация.

Добро е взаимодействието на полицейските служители с директорите на учебни заведения и други институции за подобряване на ефективността на работата в мултиетническа среда. Дейностите са насочени към подобряване на ефективността на работата в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека, превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици, както и работа по превенция на насилието над

малолетни и непълнолетни, извършването на противообществени прояви;

Работата на специалистите от различни институции са насочени към предлагане услуги за деца с противообществени прояви и жертви на насилие. НПО работят в посока обучение по права на човека и правата на децата в училище.

Съвместната дейност води до повишаване на ефективността на системата за социалното подпомагане и предоставяне на социални услуги. Съществува необходимост да се подобри координацията между институции и ромски лидери и НПО и да се установят механизми за партньорство, които да доведат до успешното постигане на общите цели.

6. Култура

Работата в тази област е насочена към създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот в община Бойчиновци, съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество. Необходимо е създаване на условия за равнопоставено представяне на ромската общност, промяна на негативния образ на ромите в печатните и електронни медии. Целта е постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция на ромите.

Работи се в посока запазване и развитие на културната идентичност на малцинствените общности, популяризиране на ромската култура, традиции, обичаи и творчество чрез отбелязване на различни празници и др.

В община Бойчиновци функционират следните 11 читалища по населени места:

- НЧ „Възраждане-1932“ – гр.Бойчиновци
- НЧ „Гоцо Николов-1960“ – с.Мадан
- НЧ „Просвета-1921“ – с.Охрид
- НЧ „Светлина-1929“ – с.Громшин
- НЧ „Развитие-1911“ – с.Лехчево
- НЧ „Христо Ботев-1934“ – с.Бели брод
- НЧ „Просвета-1934“ – с.Мърчево
- НЧ „Пробуда-1934“ – с.Портитовци
- НЧ „Светлина-1934“ – с.Ерден
- НЧ „Христо Ботев-1926“ – с.Кобиляк
- НЧ „Нов живот-1900“ - с.Владимирово

С ромски деца и младежи активно работят и в читалището в Лехчево, общ. Бойчиновци. Имат детски танцов състав.

Община Бойчиновци има традиция в отбелязването с различни дейности на Международния ден на ромите – 8 април. През 2022 година такъв не е провеждан поради епидемичната обстановка свързана със заболяването COVID-19.

Ромските деца и ученици участват активно в културния живот на общината и се изявяват в концерти, изложби и извънкласни форми, организирани от училищата, детските градини и общинската администрация.

Изводи:

Ромите участват активно в културния живот и присъстват в медийното пространство. Ромските деца и ученици се изявяват в концерти, изложби и извънкласни форми, организирани от училищата, детските градини и общинската администрация. Чрез развие на музикалната способност, повишаване на музикалната култура на учениците, усъвършенстване на певчески и танцови качества, постигане на синхрон при пеене и танцуване в група, децата и учениците опознават по – добре корените си и придобиват знания за местния фолклор и съвременния танц. Това повишава самочувствието им за родова принадлежност и историческа ценност и се чувстват значими в многообразието на местите общности.

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното сближаване. Целите в приоритета са насочени към подобряване на условията и разширяване на възможностите за социализация чрез културен диалог.

Дългосрочен приоритет за община Бойчиновци е насърчаване на участието на ромската младеж в обществения живот.

ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Въпреки постигнатия напредък през периода на изпълнение на предходните Планове и Стратегии за интегриране на ромите на община Бойчиновци, са налице редица трудности и предизвикателства, които продължават да бъдат обект на дискусии и търсят бъдещи решения.

Трудностите са свързани с ниската мотивация на част от родителите от ромския етнос за получаване на образование на техните деца; все още много млади роми продължават да остават без подходящо образование; рано да напускат училище; или да не тръгват на училище; наблюдават се ранни бракове и раждания и отсъствие на морални ценности.

Важен елемент за осъществяване на интеграционната политика е работата в посока преодоляване на негативните стереотипи. Това може да стане с участието на цялата общественост, включване и на целевите групи в процесите на формиране и изпълнение на национални и местни политики, инициативи за популяризиране на културната идентичност на етническите общности, на добрите примери, постижения и други.

Открояват се следните основни проблеми свързани с етническите малцинства:

- Липсва система за събиране и поддържане на постоянни официални статистически данни за реалния брой на ромите по населени места, пол, възраст и образование;
- Недостатъчно участие на ромите в качествено общо (дистанционно) образование;
- Недостатъчно участие на ромите в платена, качествена и устойчива заетост;
- Недостатъчен достъп на ромите до подходящи и достатъчно десегрегирани жилища;
- Ниска здравна култура и недостатъчен достъп до здравни и превантивни услуги;
- Липса на механизми за координация при планирането работата на читалищата за повишаване участието на ромите в обществения и културен живот в областта;
- Ромските семейства, попаднали в затворения кръг на бедността, често разполагат с ограничени или никакви ресурси, нямат буфери, на които да разчитат по време на кризи, нито средства за излизане от бедността и осигуряване на по-добро бъдеще на себе си и децата си;
- Липса на осведоменост за правата и гражданските задължения сред ромите;
- Липса на овластяване на ромите, липса на сътрудничество и доверие сред ромите и неромите, както и сред заинтересованите страни от приобщаването на ромите;
- Антициганизъм, стереотипи и предразсъдъци сред широката общественост.

Анализът показва, че за решаването на съществуващите проблеми и постигане на целите на интеграционната политика за равенство, приобщаване и участие на ромите е необходимо:

- наличието на политическа воля, икономически растеж, дългосрочно планиране, последователни усилия, подобряване на пазара на труда и социалната система;
- разпределение на правомощия и ресурси между централната и местната власт;
- интегрираност на мерките и интервенциите, които се прилагат на територията на общността, които да обхващат здравната, образователната, трудовата сфери;
- координация на усилията и сътрудничество на всички заинтересовани страни и рационално използване на наличния човешки ресурс.

IV. ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА ПЕРИОДА 2023-2026 г.

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, за образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи, включително роми, и за утвърждаване на интеркултурното образование

Цел 1. Повишаване на обхвата на децата и учениците в предучилищното и училищното образование и намаляване на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
1.1.	Повишаване на обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по механизма за обхват.	Текущ	2023 - 2026	МОН РУО МТСП ДАЗД Община училища, детски градини	Държавен бюджет	Брой деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, обхванати трайно в образователната система	918 деца и ученици В детска градина - 227 деца В училище – 691 ученици	1000 деца и ученици
1.2.	Осигуряване на приобщаваща среда за деца, които не владеят добре български език, в предучилищна възраст чрез осъществяването на	Текущ	2023 – 2026	МОН, ИА ОП НОИР Община училища, детски градини	Средства по ОП; НОИР; Средства по национални програми; Проекти на ЦОИДУЕМ.	Брой деца от уязвими групи, които не владеят добре български език, включени в модули за	50 деца	70 деца в предучилищна възраст

	допълнителни модули по български език, в т.ч. и разработване и прилагане на методики за овладяване на български език.					допълнително обучение		
1.3.	Осигуряване на допълнително обучение по учебни предмети с акцент върху изучаването на български език за ученици, за които българският език не е майчин и които не владеят добре български език, в т.ч. разработване и прилагане на методики за преодоляване на обучителните затруднения, вкл. и за преодоляване на последиците от Covid кризата.	Текущ	2023 - 2026	МОН, ЦОИДУЕМ ИА ОП НОИР Община училища	Средства по национални програми; Проекти на ЦОИДУЕМ; Средства по ОП НОИР.	Брой ученици от уязвими групи, включени в допълнително обучение	50 ученици	100 ученици
1.4.	Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за прилагане на	Текущ	2023 - 2026	МОН ЦОИДУЕМ училища	Средства по ОП НОИР	Брой педагогически специалисти, преминали обучение за	Неприложимо	40 педагогически специалисти

	диференциран подход при обучението на учениците, които имат пропуски или срещат затруднения при овладяването на учебното съдържание чрез използване на Инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система и за диференциран подход при определяне на потребностите им от предоставяне на индивидуална подкрепа.					прилагане на Инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система		
1.5.	Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и	Текущ	2023 – 2026	МОН, ЦОИДУЕМ Община училища, детски градини	Проекти на ЦОИДУЕМ	1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати;	1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати – 0;	1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати – 10;

реинтеграция в образователната система.						2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане на деца между 3- и 6/7-годишна възраст от етническите общности в образователната система; 3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система;	2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане на деца между 3- и 6/7-годишна възраст от етническите общности в образователната система – 0; 3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система – 0;	2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане на деца между 3- и 6/7-годишна възраст от етническите общности в образователната система – 50; 3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система – 5;
---	--	--	--	--	--	---	---	--

						4. Брой ученици от етническите общности с подобрени образователни резултати; 5. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система; 6. Брой ученици от етническите общности в социално уязвимо положение, подкрепени за продължаване на образованието им в гимназиален етап; 7. Брой ученици от гимназиална степен,	4. Брой ученици от етническите общности с подобрени образователни резултати – 0; 5. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система – 0; 6. Брой ученици от етническите общности в социално уязвимо положение, подкрепени за продължаване на образованието им в гимназиален етап – 0. 7. Брой ученици	4. Брой ученици от етническите общности с подобрени образователни резултати – 20; 5. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система – 10; 6. Брой ученици от етническите общности в социално уязвимо положение, подкрепени за продължаване на образованието им в гимназиален етап – 20. 7. Брой ученици
--	--	--	--	--	--	---	--	---

						включени в дейности за информиране, мотивиране и подготовка за продължаване на образованието си във висши училища;	от гимназиална степен, включени в дейности за информиране, мотивиране и подготовка за продължаване на образованието си във висши училища -0	от гимназиална степен, включени в дейности за информиране, мотивиране и подготовка за продължаване на образованието си във висши училища – 5.
						8. Брой ученици в гимназиален етап на обучение, кандидатствали във ВУ;	8. Брой ученици в гимназиален етап на обучение, кандидатствали във ВУ – 0	8. Брой ученици в гимназиален етап на обучение, кандидатствали във ВУ – 5;
						9. Брой ученици, кандидатствали и приети във ВУ.	9. Брой ученици, кандидатствали и приети във ВУ – 0	9. Брой ученици, кандидатствали и приети във ВУ – 3.
1.6.	Провеждане на обучения за образователни медиатори и/или социални работници.	Текущ	2023 - 2026	МОН ЦОИДУЕМ	Средства от бюджета на МОН	Брой обучени образователни медиатори и/или социални работници	0 обучени образователни медиатори и/или социални работници	5 обучени образователни медиатори и/или социални работници

								работници
1.7.	Осъществяване на психологическа и социална подкрепа на деца и ученици от уязвими групи, включително роми чрез назначаване на образователни медиатори и социални работници.	Текущ	2023 - 2026	МОН ЦОИДУЕМ	От бюджета на МОН Средства по ОП НОИР	Брой назначени образователни медиатори и/или социални работници в системата на предучилищното и училищното образование	5 назначени образователни медиатори и/или социални работници	7 назначени образователни медиатори и/или социални работници
Цел 2. Повишаване компетентностите на педагогическите специалисти и на непедагогическия персонал за работа в мултикултурна среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
2.1.	Преодоляване на дискриминационните нагласи чрез провеждане на различни инициативи (екскурзии, отбелязване на дати от празничния календар, информационни кампании и други дейности).	Текущ	2023 - 2026	МОН ЦОИДУЕМ Община	Проекти на ЦОИДУЕМ	Брой проведени инициативи	Няма текуща стойност	10 проведени инициативи

2.2.	Реализиране на форми на взаимодействие между децата и учениците от различен етнически произход за утвърждаването на межкултурните ценности и многообразието в образователната среда с цел изграждане и възпитаване у подрастващите на социокултурен модел на поведение, основан на поведенчески модели за хуманизъм и толерантност.	Текущ	2023 - 2026	МОН ЦОИДУЕМ Община	Проекти на ЦОИДУЕМ Бюджет на детски градини, училища	1. Брой разработени и въведени програми за образователна дейност в детските градини и в училищата, съобразени с културите на различните етнически общности; 2. Брой деца и ученици от мнозинството и от етническите общности, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи; 3. Брой учители, директори и други	1. Брой разработени и въведени програми за образователна дейност в детските градини и в училищата, съобразени с културите на различните етнически общности – 0; 2. Брой деца и ученици от мнозинството и от етническите общности, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи – 0; 3. Брой учители, директори и други педагогически специалисти,	1. Брой разработени и въведени програми за образователна дейност в детските градини и в училищата, съобразени с културите на различните етнически общности – 3; 2. Брой деца и ученици от мнозинството и от етническите общности, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи – общо 100; 3. Брой учители, директори и
------	---	-------	-------------	--------------------------	---	--	---	---

						педагогически специалисти, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи;	които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи – 0;	други педагогически специалисти, които са се включили в дейности по преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи – 40;
						4. Брой проведени занимания по интереси, насочени към усвояване на знания с елементи на гражданско образование;	4. Брой проведени занимания по интереси, насочени към усвояване на знания с елементи на гражданско образование – 0;	4. Брой проведени занимания по интереси, насочени към усвояване на знания с елементи на гражданско образование – 30;
						5. Брой въведени форми за интеркултурно образование в държавните и общинските детски градини, училища и центрове за	5. Брой въведени форми за интеркултурно образование в държавните и общинските детски градини, училища и центрове за подкрепа за	5. Брой въведени форми за интеркултурно образование в държавните и общинските детски градини,

						подкрепа за личностно развитие.	личностно развитие -0	училища и центрове за подкрепа за личностно развитие – 5.
Цел 3. Насърчаване на образователните институции за формиране на подкрепяща образователна среда, междуучилищни дейности, създаване на партньорство с местните общности и гражданския сектор, допълнителна работа с учениците и с родителите, насърчаване участието на родителите в образователния процес в мултикултурна среда								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
3.1.	Дейности за образователна десегрегация и превенция за недопускане на вторична сегрегация	Текущ	2023 - 2026	Община Училища	Бюджет на училищата и на Общината	1.Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на населеното им място; 2. Брой деца в задължително предучилищно образование и ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация, и за които са	1.Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на населеното им място - 0; 2. Брой деца в задължително предучилищно образование и ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация и за които са	1. Брой деца и ученици, за които е осигурен безплатен транспорт в рамките на населеното им място – 0; 2. Брой деца в задължително предучилищно образование и ученици до VII клас, включени в процеса на образователна десегрегация и за които са

						осигурени учебни пособия и материали;	осигурени учебни пособия и материали – 0;	осигурени учебни пособия и материали – 0;
						3. Брой мотивационни дейности, свързани с десегрегационните процеси и трайното приобщаване на децата и учениците в образователната система;	3. Брой мотивационни дейности, свързани с десегрегационните процеси и трайното приобщаване на децата и учениците в образователната система – 0;	3. Брой мотивационни дейности, свързани с десегрегационните процеси и трайното приобщаване на децата и учениците в образователната система – 0;
						4. Брой родители, включени по проекта и участвали в проектните дейности с цел повишаване на мотивацията им да записват децата на детска градина и училище;	4. Брой родители, включени по проекта и участвали в проектните дейности с цел повишаване на мотивацията им да записват децата на детска градина и училище – 0;	4. Брой родители, включени по проекта и участвали в проектните дейности с цел повишаване на мотивацията им да записват децата на детска градина и училище – 0;
						5. Брой образователни	5. Брой образователни	5. Брой образователни

						медиатори и друг непедагогически персонал, включен в дейностите.	медиатори и друг непедагогически персонал, включен в дейностите – 0	медиатори и друг непедагогически персонал, включен в дейностите – 0
3.2.	Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от образованието.	Текущ	2023 - 2026	МОН РУО училища, детски градини	Средства от държавния бюджет	Брой информационни кампании за ролята на образованието на децата и учениците сред родителите и общността	Брой информационни кампании - 0	Брой информационни кампании-4
3.3	Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца.	Текущ	2023-2026	МОН РУО Община	Средства от държавния бюджет	Брой дейности за приобщаване на родители към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца	0 дейности за приобщаване на родители към училищния живот	10 дейности за приобщаване на родители към училищния живот
Цел 4. Провеждане на информационни кампании за лица от уязвими групи, включително за завършване на средно, професионално, колежанско и висше образование, особено за профили, специалности и професии, които дават перспектива за реализиране на пазара на труда								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго –	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.

					млн. евро)			
4.1.	Провеждане на информационни кампании за ученици от уязвими групи за прием в защитени специалности и професии и такива с очакван недостиг на специалисти на пазара на труда	Текущ	2023 - 2026	Училища	Бюджет на училища	Брой ученици, приети в VIII клас в защитени специалности и професии и такива с очакван недостиг на специалисти на пазара на труда	Брой ученици -0	Брой ученици-45
Цел 5. Подкрепа на образователни практики, иновативни идеи и дейности, насочени към трайно приобщаване и образователна интеграция, включително за повишаване на дигиталните умения								
Мерки		Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
5.1.	Обучение на ученици, вкл. от уязвими групи, за придобиване на умения за обучение от разстояние в електронна среда.	Текущ	2023-2026	МОН Училища	ОП НОИР	Брой ученици, които изпитват затруднения при преминаване към обучение от разстояние в електронна среда, в това число на учениците от първи клас,	Неприложимо	100 ученици

						които трябва да осъществят прехода от предучилищно към училищно образование в електронна среда.		
5.2.	Обучение на педагогически специалисти за усъвършенстване на уменията им за преподаване/провеждане на занимания от разстояние в електронна среда.	Текущ	2023-2026	МОН	ОП НОИР	Брой педагогически специалисти, които ще участват в обучения за подобряване на уменията им за работа с електронни образователни платформи и усъвършенстване на уменията им за преподаване от разстояние в електронна среда.	Неприложимо	30 педагогически специалисти
5.3.	Обучение на образователни медиатори и родители за придобиване на умения за работа в	Текущ	2023-2026	МОН	ОП НОИР	Брой родители и образователни медиатори, които ще	Неприложимо	50 родители и образователни медиатори

	електронна среда (в т.ч. образователни платформи, търсене на електронно съдържание и др.).					участват в обучения за придобиване на умения за работа в електронна среда		
Цел 6. Разширяване на възможностите за учене през целия живот, включително чрез неформално и информално образование; включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование; популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот								
Мерки		Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
6.1.	Ограмотяване на възрастни от уязвими групи и/или участие в квалификационни курсове	Предстои	2023-2026	МОН	ОП НОИР	В процес на договаряне	0	20

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Оперативна цел: Равнопоставеност в достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими етнически общности, с концентрация на бедност.

Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност								
	Мерки	Статус на мярката	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
1.1.	Осъществяване на акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население.	текущ	2023-2026	МЗ, РЗИ, здравен медиатор, специалисти по акушерство и гинекология	Държавен бюджет и проектно финансиране	Брой осъществени акушеро-гинекологични прегледи с мобилни кабинети в населени места с компактно ромско население.	-	Проведени минимум 50 прегледа годишно с мобилните кабинети
1.2	Издирване на деца без лични лекари от здравните медиатори и съдействие за обхващането им.	текущ	2023-2026	Община, Здравен медиатор	Държавен бюджет	Брой регистрирани деца, без лични лекари	-	20 деца годишно
1.3	Провеждане на профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети	текущ	2023-2026	МЗ, РЗИ, здравен медиатор, община	Държавен бюджет	Брой проведени профилактични прегледи на деца с мобилни педиатрични кабинети	-	Проведени минимум 100 прегледа годишно
1.4	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от	текущ	2023-2026	РЗИ Здравен медиатор	Държавен бюджет, програми и	Брой проведени кампании за разясняване на необходимостта от	-	Проведени минимум 3 беседи годишно

	ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.			Община	проекти	ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.		
Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
2.1.	Дейности по превенция и контрол на ХИВ чрез услуги по анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции в КАБКИС и мобилни медицински кабинети.	текущ	2023-2026	МЗ, РЗИ, НПО, община, кабинети за безплатно изследване, лечебни заведения	Национални програми	Брой лица достигнати с услуги за превенция на ХИВ	-	Обхванати минимум 100 лица
2.2.	Дейности по подобряване контрола на туберкулозата сред ромска общност чрез провеждане на скрининг	текущ	2023-2026	МЗ, РЗИ, НПО, община болници	Национални програми	Брой лица обхванати със скрининг за риска от туберкулоза	-	Брой лица от ромската общност обхванати със скрининг за

	за риска, придружаване и изследване за туберкулоза; подкрепа в процеса на лечение на болните от туберкулоза.							риска от туберкулоза- 50 Брой пациенти с туберкулоза от ромската общност с директно наблюдение-20
2.3	Провеждане на прегледи за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични лаборатории.	текущ	2023-2026	МЗ,РЗИ ЛЗ Община Мобилни екипи	Държавен бюджет проектно финансиране	Брой проведени прегледи за социално значими заболявания с мобилни кабинети - флуорографи, ехографи и клинични лаборатории	-	Проведени минимум 100 прегледа годишно
Цел 3: Намалване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
3.1	Осъществяване на информационни кампании и кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	текущ	2023-2026	МЗ, РЗИ, НПО, здравен медиатор	Държавен бюджет, програми и проекти	Брой проведени кампании за предоставяне на нископрагови и мобилни услуги за превенция за ХИВ/СПИН, СПИ, вирусни хепатити и туберкулоза.	-	Проведени минимум 2 кампании годишно

3.2	Обучение на здравни медиатори за придобиване на необходимите знания и умения	-	2023-2026	МЗ, РЗИ Община Национална мрежа на здравните медиатори	Държавен бюджет, общински бюджет, програми и проекти	Брой обучени здравни медиатори	1 медиатор	3 медиатори
-----	--	---	-----------	--	--	--------------------------------	------------	-------------

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги

Цел 1: Изграждане на интегрирана географска информационна система и въвеждане на орторектифицирани изображения заснети с дрон								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
1.1.	Мониторинг на динамиката на развитието на маргинализираните територии	Предстои	2023 - 2026	МРРБ Община	Държавен бюджет	Брой осъществени пространствени анализи и свързани с тях дейности Брой лица облагодетелствани от предприетите мерки	- -	Осъществен пространствен анализ 1000 лица
1.2.	Мониторинг на изпълнението на програмни документи, оказващи влияние на маргинализираните територии		2023 - 2026	МРРБ Община	Държавен бюджет	Брой лица облагодетелствани от предприетите мерки		Всички лица в ромските квартали

Цел 2: Създаване на кадастрална карта, кадастрални регистри и облагородяване на територии с компактно ромско население								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
2.1	Оценка на нуждите от подобряване на ромските квартали и населените места с концентрирано ромско население по отношение на инженерната инфраструктура	текущ	2023 - 2026	МРРБ, Община	Общински бюджет, проектно финансиране	Резултати от оценка на нуждите	-	Изготвена оценка на нуждите
2.2.	Благоустрояване на алеийни мрежи, зелени площи, спортни и детски площадки в общината	текущ	2023 - 2026	Община	Общински бюджет, проектно финансиране	Брой новопостроени детски площадки и площ благоустроени.	-	Благоустроени площи - брой
2.3	Благоустрояване състоянието на техническата инфраструктура, асфалтиране на улици, изграждане на тротоари, реконструиране на ВиК мрежи	текущ	2023 - 2026	Община МРРБ, Донори	Общински бюджет, ПРСР, Донори, Европейски средства	Благоустроени улици и тротоари	-	Брой благоустроени улици, тротоари, ВиК мрежи
Цел 3: Изграждане/реновиране на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи								

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
3.1.	Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи	-	2023 - 2026	МРРБ Община	Проектно финансиране, Държавен бюджет	Брой на лицата, които използват реновирана инфраструктура за интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността/годишно	-	50 лица, които ще могат да използват услугите
Цел 4: Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро))	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
4.1.	Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство	-	2023	МРРБ Община	Програми и проекти	Брой на лицата, които използват реновирана инфраструктура в сферата на образованието, културата и спорта	-	Брой лица, които ще използват реновирана инфраструктура

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване

Цел 1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
1.1.	Включване в заетост	Текущ	2023 - 2026	Община Д“БТ“	Регионална програма „Заетост“	Брой лица включени в заетост	-	Брой назначени лица през 2023-2026
1.2	Мотивиране за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа	Текущ	2023 - 2026	Д“БТ“	Държавен бюджет	Брой лица мотивирани за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа	-	Включени лица в индивидуално и групово мотивиране
1.3	Професионално ориентиране	Текущ	2023 - 2026	Д“БТ“	Държавен бюджет	Брой лица включени в професионално ориентиране	-	Включени лица в индивидуално и групово професионално ориентиране
1.4	Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация и/или на ключова компетентност	Текущ	2023 - 2026	Д“БТ“	НПДЗ	Брой лица, включени в обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключова компетентност	-	Включени лица в обучение

Цел 2: Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите

	Мерки	Статус	Срок	Отговор на институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
2.1	Подкрепа за провеждане на инициативи и кампании с ромски организации на местно и национално ниво	Текущ	2023-2026	Д“БТ“	Държавен бюджет	Брой срещи на представители на ДБТ с ромски лидери и организации по места	-	Осъществени срещи

Цел 3: Осигуряване на заетост чрез стимулиране на работодателите да наемат на работа лица от ромски произход, вкл. чрез субсидирана заетост

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
3.1.	Насърчаване на заетостта на безработни самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПДЗ и ПРЧР 2021-2027	Текущ	2023-2026	Д“БТ“	ДБ и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица с осигурена субсидирана заетост	-	Включени в програми, мерки за заетост и проекти лица от ромски произход
3.2.	Осигуряване на заетост на първичния пазара на труда (извън мерки и програми)	Текущ	2023-2026	Д“БТ“	Държавен бюджет	Брой лица с осигурена заетост на първичния пазар на труда	-	Устроени на работа лица от ромски произход

Цел 4: Активиране на безработни в неравностойно положение на пазара на труда и икономически неактивни лица, чрез насърчаване на трудовото медиаторство и предоставяне на интегрирани услуги по заетост и социално подпомагане								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
4.1.	Инициативи, насърчаващи активирането на безработни и икономически неактивни лица	Изпълнява се	2023-2026	Д“БТ“	Държавен бюджет и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица, започнали работа в резултат от проведени трудови борси и дни на работодателя	-	Лица включени и започнали работа в резултат от проведени трудови борси и дни на работодателя

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на “език на омразата”

Цел 1: Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
1.1	Проведени кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и	Текущ	2023 - 2026	О“ЗД“, училища	Държавен бюджет	Брой ученици, преподаватели, участвали в кампании за повишаване на осведомеността относно домашното насилие и	-	4 кампании

	насилието, основано на полов признак					насилието, основано на полов признак (вкл. представители на уязвимите групи в т.ч. роми)		
1.2	Повишаване на ефективността на системата за социално подпомагане чрез повишаване на квалификацията на социалните работници, включително и за работа в мултиетническа среда	Текущ	2023 - 2026	АСП	Проект Интегрирани обучения за администрацията на пазара на труда и в социалната сфера“ ОПРЧР	Брой проведени обучения; Брой обучени социални работници	-	Брой проведени обучения и обучени лица
Цел 2: Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие в обществения живот.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
2.1	Мерки за справяне с многобройните неблагоприятни условия, пред които са изправени ромските жени и ромските деца	Текущ	2023 - 2026	Община и други	Държавен бюджет	Годишен брой на жертвите на домашно насилие или насилие, основано на полов признак, получили помощ (разпределени по пол, представители на уязвими групи в т.ч. роми, възрастова група)	-	5 лица годишно
2.2.	Дейности по предотвратяването и противодействието на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните	Текущ	2023 - 2026	МКБПП МН	Държавен бюджет	Брой работни срещи събития за предотвратяване и противодействие на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните	-	Проведени 8 работни срещи

Цел 3: Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
3.1.	„Обучение на полицейските служители по правата на човека и проблемите на малцинствата в рамките на професионалното обучение по месторабота”	Текущ	2023 - 2026	МВР	Държавен бюджет	Брой обучени полицейски служители по правата на човека и проблемите на малцинствата в рамките на професионалното обучение по месторабота	-	Обучени полицейски служители по правата на човека

Цел 4: Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
4.1	Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез спорт	-	2026	ММС, Община	Програми и проекти	Брой проекти Брой на участници	-	Разработен минимум 1 проект

Цел 5: Формиране на култура за равнопоставеност на ромските жени. Насърчаване на тяхното пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
--	-------	--------	------	----------------------	---	------------	-----------------	---

5.1	Провеждане на семинари/кръгли маси по въпросите за равнопоставеността на ромските жени в българското общество	-	2023 - 2026	ОСЕИВ Община	Програми и проекти	Брой проведени семинари Брой участници	-	Проведени 2 семинара с 40 участници
Цел 6: : Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
6.1	Прилагане на Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца-жертви на трафик, завръщащи се от чужбина“.	Текущ	2023 - 2026	ДАЗД, Д „СП“	Държавен бюджет	Брой реферирани случаи за година	-	5
6.2	Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно правата на детето, регламентирани в Конвенцията на ООН за правата на детето и Закона за закрила на детето	Текущ	2023 - 2026	О“ЗД“ Доставчици на социални услуги Община	Държавен бюджет	Брой проведени беседи с представители на ромската общност, вкл. деца	-	5
6.3	Повишаване на информираността на децата и техните семейства относно съществуващи механизми за	Текущ	2026	О“ЗД“ МКБППМ Н	Държавен бюджет	Брой информационни кампании	-	3

	информирание и превенция на насилието сред и срещу деца.							
6.4	Мониторинг и контрол по спазване правата на детето в образователни институции, лечебни заведения, специализирани институции за деца и социални услуги, с цел недопускане на дискриминация	Текущ	2026	ДАЗД, институции и за деца и социални услуги	Държавен бюджет	Брой извършени проверки в образователни институции, лечебни заведения и социални услуги	-	5
Цел 7: Увеличаване на усилията в борбата с трафика на хора чрез ефективно прилагане на заложеното в документите на ООН, Съвета на Европа и ЕС, и използване на съществуващите в ЕС инструменти								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
7.1	Провеждане на информационни обучителни дейности за рисковете от трафик на хора сред представители на уязвими ромски етнически общности	-	2023 - 2026	Община	средства по програми и проекти	Брой проведени обучения	-	2

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване. Преодоляване на езика на омразата и възпроизвеждането на предразсъдъци към ромите в медиите с оглед на изграждане на позитивен образ на общността.

Цел: Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност, насърчаване на творческото развитие на представители на общността, стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго – млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2023-2026 г.
1.1	Разработване и реализиране на програми за културна и социална интеграция на общинско ниво като част от областните и общински програми за развитие.	Текущ	2023 – 2026	Община Читалища и училища	В рамките на Общинския бюджет	Разработена програма за културна и социална интеграция	-	1
1.2	Реализиране на образователна програма за правата и задълженията на общността, като равноправни граждани- листовки, дискусии, медийни продукти	Текущ	2023 – 2026	Община Читалища и училища	В рамките на Общинския бюджет, проекти	Брой проекти за изява на правата и задълженията на общността, като равноправни граждани	-	1
1.3	Организиране и провеждане на празници извън рамките на кварталите с ромско население – участие в празника на общината	Текущ	2023 – 2026	Община Читалища и училища	В рамките на Общинския бюджет, проекти	Брой участия в културни мероприятия	-	Участие в културни мероприятия

1.4	Преодоляване на информационното затъмнение в медиите по отношение на културата на ромската общност	Текущ	2023 – 2026	Община	Общински бюджет	Брой отбелязани празници; Брой медии; Брой участници;	-	Гостуване на роми в медиите по повод традиционни ромски празници
1.5	Популяризиране на ромската култура чрез отбелязване на традиционни ромски празници като Банго Васил, 8 април - Международен ден на ромите.	Текущ	2023 – 2026	Община, Читалища, Детски градини, Училища	Общински бюджет	Брой събития за отбелязване на празниците.	-	4
1.6	Подкрепа на обучението на талантиливи и изявени ромски деца за участие в извънкласни и извънучилищни форми в сферата на изкуствата и културата.	Текущ	2023 – 2026	Община	Общински бюджет	Брой подкрепени деца от ромски произход	-	5

V. АДМИНИСТРАТИВНА РАМКА И ПАРТНЬОРСТВО

За реализирането на мерките по настоящият План за действие на Община Бойчиновци в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2023-2026 г., ще бъдат ангажирани всички институции, имащи отношение към проблемите на етническите малцинства и дейностите по осъществяване на интеграционните процеси в общината, а именно:

- Общинска администрация - Бойчиновци
- Училища и детски заведения на територията на общината
- Регионално управление на образованието - Монтана
- Дирекция „Социално подпомагане” - Монтана
- Дирекция „Бюро по труда” – Бойчиновци
- УП-Бойчиновци към РУ- Монтана
- МКБППМН - Бойчиновци
- Културни институции на територията на община Бойчиновци
- Спортни клубове на територията на общината
- Медии
- Ромски организации

VI. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ефективната работа в сътрудничество на всички институции, ангажирани в дейностите по осъществяване на общинския план, ще създаде условия за равноправно интегриране на ромите и на българските граждани в уязвимо положение от други етнически групи в обществения и икономическия живот, подобряване качеството на живот при спазване на принципите на равнопоставеност и недискриминация.

Реализирането на набелязаните дейности в приоритетните области ще спомогне за:

- Обхващане и задържане на ромските деца и ученици в образователната система, осигуряване на качествено образование в мултикултурна образователна среда.
- Осигуряване на равенство в достъпа до качествени здравни услуги.
- Подобряване на жилищните условия.
- Подобряване на достъпа на ромите до пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях.
- Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на „език на омразата“.
- Създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения културен живот и съхранение и развитие на ромската традиционна култура и творчество.

VII. МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Чрез мониторинга се осигурява регулярна, систематична проверка, контрол и проследяване на напредъка и качеството на изпълнението на Стратегията. Осигурява се оценка на въздействието в резултат на прилаганите интервенции, като се идентифицират проблемите при прилагането на мерките, с цел подобряване тяхната ефективност и ефикасност.

Оценката по изпълнението на плана за действие се осъществява от Звено за мониторинг и оценка чрез прилагане на различни форми за наблюдение и оценка, на база заложените целеви индикатори за всяка конкретна дейност.

Системата за мониторинг осигурява регулярна проверка, контрол и проследяване на напредъка и качеството на изпълнението на Плана за действие, както и на всички други

интервенции (дейности, проекти, изследвания, проучвания и др. за приобщаване на ромите).

Целта на мониторинга е чрез системно събиране и анализиране на информация, да следи за постигането на измерими резултати от дейността по изпълнението на мерките по плановия документ.

Звеното за мониторинг и оценка изготвя мониторингов доклад за изпълнението на План за действие на община Бойчиновци в изпълнение на областната стратегия за равенство, приобщаване и участие на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация, който се изпраща до Областния управител на област Монтана.

Наблюдението на изпълнението се осъществява чрез годишното отчитане на напредъка по Плана за действие на общината пред ОССЕИВ.

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Осигуряването на активното участие на ромите на територията на община Бойчиновци е от ключово значение, тъй като те съставляват близо една трета от населението. Те трябва да участват не само във формирането и реализацията на политиките за интеграция, но и във всички други политики и да допринасят за развитието на обществото. Това изисква насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантира реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящата програма.

Икономическата криза доведе до бедност ромите и други уязвими социални групи. Бедността е явление с много измерения. Тя е не само въпрос на липса на доходи. Бедност означава, както липса на средства за задоволяване на основни потребности, така и липса на условия и предпоставки за водене на достоен и пълноценен живот, което се дължи на липсата на избор.

За реализирането на настоящия План за действие на община Бойчиновци в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация (2023-2026 г.) от съществено значение е изграждането на ефективно сътрудничество между институциите, имащи отношение към проблемите на етническите малцинства и дейностите по осъществяване на интеграционните процеси в общината. Ще бъдат прилагани всички належащи мерки за приобщаване и участие на ромите в обществото.

Осигуряването на активното участие на ромите е от ключово значение. Като участници не само във формирането и реализацията на политиките за интеграция на ромите, но и във всички други политики, те допринасят за развитието на обществото. Включването им във всеки етап от създаването, изпълнението, наблюдението и оценката на политиките на всички нива обогатява процеса от гледна точка на интересите на общността. Това изисква насърчаване на участието в администрацията на представители на ромската общност и гарантира реалното участие на ромите във всички приоритетни области на настоящия план.

Вярваме, че всички жители на община Бойчиновци са съпричастни с намеренията за развитие на общината и за превръщането ѝ в истински Европейски дом за всички нас.

Планът за действие е отворен документ и подлежи на допълнение и актуализиране, съобразно динамиката на потребностите за развитие и предизвикателствата на социално-икономическата ситуация.